

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044-20 30 00
www.hkr.se

EXAMENSARBETE

Hösten 2012

Lärarytbildningen

Organiserade musikaliska aktiviteter på fyra förskoleavdelningar i södra Sverige

Författare
Annie Sandström
Sofie Thornström

Handledare
Bo Nilsson

www.hkr.se

Organiserade musikaliska aktiviteter på fyra förskoleavdelningar i södra Sverige

Abstract

Uppsatsen syftar till att undersöka hur de organiserade musikaktiviteterna på fyra förskoleavdelningar är uppbyggda samt vilket syfte dessa har. Data samlades in genom observationer på fyra förskoleavdelningar som följdes upp med en intervju med den aktiva förskolläraren. De två frågor som ligger till grund för vårt arbete är:

Vilket innehåll har de organiserade musikaliska aktiviteterna i förskolan?

Vilken uppfattning har förskollärare om betydelsen av organiserade musikaliska aktiviteter för barn i förskolan?

Huvudresultatet i vårt examensarbete visar att förskollärarna använder sig av olika verktyg för att fånga barnen i de musikaliska aktiviteterna. Pedagogerna har olika syn på samlingarna vilket gör att innehållet i de musikaliska aktiviteterna varierar och kan bidra till god språkutveckling för barnen.

Ämnesord: Förskola, musik, musikaliska aktiviteter, sångsamling, språkutveckling, barn, förskollärare

Innehåll

1 Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Syfte	7
1.3 Forskningsfrågor	8
1.4 Uppsatsen disposition och studiens uppläggning	8
2 Litteraturgenomgång	9
2.1 Tidigare forskning	9
2.1.1 Förskolans läroplan	9
2.1.2 Samspel i sång	9
2.1.3 Musik i förskolan och samhället	10
2.1.4 Musik och känslor	10
2.1.5 Musik och identitet	11
2.1.6 Musik och rörelse	12
2.1.7 Musik och språk	12
2.1.8 Barnets språkutveckling	14
2.1.9 Barnets musikutveckling	15
2.1.10 Pedagogens roll i barns musikaliska utveckling	15
2.1.11 Planerade musikaliska aktiviteter	18
2.2 Teoretisk bakgrund	19
2.2.1 Ett sociokulturellt perspektiv	19
3 Metod	20
3.1 Metod och material	20
3.2 Avgränsning	21
3.3 Metodkritik	21
3.4 Datainsamling av empirisk undersökning	21
3.4.1 Observation	21
3.4.2 Intervju	21
3.4.3 Genomförande	22
3.5 Etiska överväganden	22
3.6 Urval	23
4 Resultat och analys	24
4.1 Fyra organiserade musikaliska aktiviteter	24
4.1.1 Avdelning 1 – hos Malin	24
4.1.2 Avdelning 2 – hos Josefine	25
4.1.3 Avdelning 3 – hos Madeleine	25
4.1.4 Avdelning 4 – hos Anna	26
4.2 ”Alla ska bli sedda”	27
4.3 Medierande verktyg	28
4.4 Glädjen och inspirerande pedagoger	29
4.5 Barnens och pedagogernas intresse	31
4.6 Uttrycksmöjligheter i sång och musik	31
5 Diskussion	33
5.1 Resultatdiskussion	33
5.1.1 ”Alla ska bli sedda”	34
5.1.2 Medierande verktyg	34
5.1.3 Glädjen och inspirerande pedagoger, barnens och pedagogernas intresse	36
5.1.4 Uttrycksmöjligheter i sång och musik	37
5.2 Metoddiskussion	38

5.3 Slutsats	39
5.4 Förslag på vidare forskning.....	39
6 Sammanfattning	40
Referenser	42
Bilaga A Missiv.....	45
Bilaga B Information om observation	46
Bilaga C Observationsschema.....	47
Bilaga D Filmblankett	48
Bilaga E Intervjufrågor.....	49
Bilaga F Kursplan.....	50

Förord

Vi vill tacka vår handledare och uppsatskollegor som följt oss under arbetets gång. Vi vill även framföra ett stort tack till Konditori Lövet i Hässleholm som bistått med plats till vårt uppsatsskrivande. Respondenterna och deras barngrupper har legat till stor grund för vår undersökning, stort tack för visat intresse. Ni som korrekturläsare har bidragit med många goda synpunkter för att förbättra vårt arbete, tusen tack till er. Vi vill ge en eloge till våra familjer för stöttandet under vår tid som examensskrivare och slutligen ett stort tack till varandra.

Annie Sandström och Sofie Thornström

1 Inledning

Musiken finns runtomkring oss och barnen möts av sång tidigt, exempelvis i förskolan. Små barn vistas i grupper på förskolan och där är det förskollärarna som möter barnen, vilka har som uppdrag att ge barnen utrymme att bli goda samhällsmedborgare (Skolverket, 2010). Med det menar vi att barnen ska få en början till ett livslångt lärande då det är centralt i barnens kommunicerande. Tanken med detta är att de ska kunna uttrycka sig i det kommunicerade samhället. Det är inte enbart genom vårt verbala språk vi kommunicerar utan även med hjälp av gester, mimik, rörelser, sång och musik. Vygotskijs tankar kring interaktionen mellan barn och barn samt mellan barn och vuxna är en viktig utgångspunkt i vårt examensarbete (Strandberg, 2006).

Vi vill med vårt examensarbete undersöka hur de utvalda förskollärarna lägger upp sin planering till organiserade musikaliska aktiviteter och vad de utgår från. Vi har deltagit i sångsamlingar under vår VFU (verksamhetsförlagd utbildning) och såg då hur förskollärarna använde sig av olika metoder när de genomförde sina sångsamlingar.

1.1 Bakgrund

Vi är två lärarstudenter som utbildar oss till förskollärare på Högskolan Kristianstad som har valt detta område efter att vi har läst den valbara specialiseringen ”Barns estetiska språk”, se bifogad kursplan, bilaga F.

Vi fick genom denna kurs upp ögonen för musikaliska aktiviteter i förskolan. I vår studie fokuserar vi på sångens påverkan på barns verbala förmåga då våra tidigare erfarenheter av musikaliska aktiviteter visar att de inte uppfyller den funktion som barn bör få uppleva. Sången i sig har en stor betydelse för barnens verbala utveckling och de bör få ta del av sångens helhet. Musikaliska aktiviteter är ett lärtillfälle där barnen kan få använda sina sinnen och utveckla sin musikaliska förmåga. Säljö (2000) beskriver Vygotskijs teori som grundar sig i samarbete och samspel vilket integrerar barn och pedagoger i förskolans verksamhet, vilket är en förenkling av det sociokulturella perspektivet.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att öka kunskapen om organiserade musikaliska aktiviteter i förskolan och undersöka hur förskollärare tänker kring organiserade musikaliska aktiviteter för barn i

förskolan. Förskollärarnas tankar kring planeringen inför aktiviteten och hur de ser på barnens utveckling är intressanta frågor för oss.

1.3 Forskningsfrågor

- Vilket innehåll har de organiserade musikaliska aktiviteterna i förskolan?
- Vilken uppfattning har förskollärare om betydelsen av organiserade musikaliska aktiviteter för barn i förskolan?

1.4 Uppsatsen disposition och studiens uppläggning

Arbetet inleds med en litteraturgenomgång vilken därefter följs av empiridelen. Litteraturgenomgången börjar med tidigare forskning och förskolans läroplan och följs av en presentation av vårt teoretiska förhållningssätt vilket ligger som utgångspunkt för vår empiriska studie. I litteraturgenomgången nämns exempel på hur förskollärare kan arbeta med musiken som central metod och centralt innehåll i förskolans verksamhet. Styrdokumenten har en betydande roll i de ställningstaganden i uppsatsen som redogörs för.

Den empiriska delen i uppsatsen har insamlats genom observationer och intervjuer och presenteras med metod, urval, etiska överväganden och genomförande. Resultat och analys från vår undersökning presenteras därefter och uppsatsen avslutas med diskussion och en sammanfattning.

2 Litteraturgenomgång

Kapitlet inleds med en redovisning av tidigare forskning på organiserade musikaliska aktiviteter samt hur musikaliska aktiviteter kan påverka barns språkliga utveckling vilket styrks av urval från förskolans läroplan. Teoretisk bakgrund samt ett sociokulturellt perspektiv beskrivs slutet av kapitlet.

2.1 Tidigare forskning

Tidigare forskning inom området musik och barn kommer att synliggöras och diskuteras med författares lika och olika tankar.

2.1.1 Förskolans läroplan

Förskollärarna har som uppgift att enligt förskolans läroplan skapa kunskapsinspirerande miljöer där kommunikativa samspel mellan barnen ingår. De ska likaså anpassa verksamheten till olika individer och deras behov. Förskollärarna ska sträva mot att utgå ifrån barnens erfarenheter samt deras drivkrafter till ett motiverat kunskapssökande. Barnen ska få känna sig respekterade och ha tillit till sin förmåga att självständigt föra fram sina åsikter och skapa sin egen kunskap genom estetiska, etiska, intellektuella, språkliga, praktiska och sinnliga aspekter i utvecklandet av barns olika förmågor. Förskolan ska främja barns lärande och utveckling genom att låta dem möta olika estetiska uttrycksformer, till exempel dans, musik och rytmik, för att stimulera deras tal och kommunikation (Skolverket 2010).

2.1.2 Samspel i sång

Sången har en förmåga att förena individer så det skapas glädje och gemenskap i gruppen. Vygotskijs tankar spelar stor roll för förskolan och hans syn på interaktion mellan barn- barn och barn - vuxna, en interaktion som avspeglar sig i sången (Strandberg, 2006).

Widmark (2007) kallar körsång för en ”perfekt odlingsplats för sångskatten” (s 104) där de verksamma har roligt och delar ett gemensamt intresse. För att detta gemensamma intresse ska hållas vid liv i en kör krävs det att de aktiva personerna kan känna trygghet i gruppen. När de är trygga kan de även leva ut sin passion. För nybörjare i körer är gemenskapen av stor vikt då de hör olika stämmor och kan förstå musik på ett annat sätt än om de sjunger själva. Fagius (2007) menar att sjunga tillsammans bör få en naturlig plats i förskolan både för nybörjare och de mer erfarna barnen. Att samhället låter alla individer oavsett ålder och erfarenhet av

musikaliska aktiviteter få möta musik genom hela livet kan det leda till positiva effekter för samhället.

2.1.3 Musik i förskolan och samhället

Barn i dagens samhälle får möta mer musik än barn ur tidigare generationer, detta leder till att de får större möjlighet att utvecklas musikaliskt (Ericsson & Lindgren, 2012). Detta innebär att musiken har en stor del i vardagen då den har fått utökad utrymme i verksamheter som finns i samhället. En av dessa verksamheter är förskolan som styr sin verksamhet efter en läroplan. Förskolan kan bjuda föräldrar för att ta del av de musikaliska aktiviteter som ingår i barnens vardag (Skolverket, 2010). Tidigare var det vanligt att musik var något specialister ansvarade för men numera dominerar ett synsätt på musik som innebär att alla kan sjunga. Det kan vara dörren mellan förskolans musikstunder och musiken som barnet möter i hemmet (Holmberg, 2012).

För att lära känna musik med kroppen bör barn få tillfälle att i förskolan möta musik genom ett varierat arbetssätt där individens sinnen blir berörda. Linder och Breinhild Mortensen (2008) menar att kroppens alla sinnen bör utgöra en del av förskolans aktiviteter för att barnen ska få en varierande inläring av kunskap. Det kan de möta genom de estetiska medier som vi använder för att uttrycka oss. Pedagoger som har engagemang och intresse för ämnet kan smitta av sin entusiasm till barnen vilket ger dem en positiv syn till lärandet. Innehållet och upplägget i musiken bör ske genom att barnen får använda sina olika sinnen. Det är viktigt att denna inläring sker med berättande och estetiska former för att barnen ska få ett helhetsperspektiv av inläringen samt ett varierat sätt att ta till sig kunskap (Bjørkvold, 2009).

2.1.4 Musik och känslor

Musik och känslor hör samman då känslor uppstår när en sång spelas eller sjungs. Känslorna kan vara glädje, sorg och lycka, beroende på personliga erfarenheter (Bjørkvold, 1998; Fagius, 2007). Små barn tar ofta musik i anspråk för att komma vidare i livet eller hitta en stark känsla precis som vuxna gör (Wiklund, 2001). Sång och musik kan väcka gamla tankar till liv som legat gömda. För förskolebarn är återkommande av sånger av stor betydelse då de skapar en trygghet och igenkännande samt förstärker sammanhållningen i gruppen. Inledningen bör alltid vara densamma då kan pedagogen visa att nu har aktiviteten börjat. Avslutningen av ett pass bör även vara samma för att markera att nu är aktiviteten slut. Detta ger barnen en tydlig bild av inledningen och avslutningen och de vet vad som händer. Detta skapar en trygghet hos barnen då de ger dem en uppfattning om vad som sker (Fagius, 2007).

2.1.5 Musik och identitet

Det ofödda barnet börjar redan i magen skapa en relation till musik, vilket skapar en känsla av samhörighet till musik. Innan barnet själv lärt sig sjunga är han/hon en god lyssnare vilket betyder att barnet inte kommer oerfarna till förskolan utan har med sig ett bagage av sina egna erfarenheter (Riddersporre, 2012; Bjørkvold, 1998). Pedagoger kan aktivt välja arbetsätt de vill förhålla sig till som anpassas till gruppens vidareutveckling och möjliggör deras kunskaper (Bjar & Liberg, 2003).

För att skapa självkänsla och vara den som styr sitt identitetsskapande bör individen ha en god relation till sin kropp (Don Lind, 2007). Författaren menar att pedagogen kan ge barnen övningar där de får säga sitt namn samt skapa en rörelse till. Då får varje barn dela med sig av sig själv och ge uttryck för känslor och tankar. Barnet får vara en central del i samlingen samt dela med sig av sin identitet till övriga gruppen. Ericsson och Lindgren (2012) diskuterar identitetsskapande och de menar att det är kontextuellt, situationsbundet och beroende av vilket perspektiv som står i centrum i det aktuella mötet. De menar också att det förekommer igenkännanden som vi kan relatera till. Söderman (2012) anser det finns föremål på förskolan och i samhället som barnen kan relatera till utifrån sina personliga erfarenheter och delge det till sina kamrater. Ett exempel Söderman nämner är en pojke som använder sig av ett föremål i form av en osthyvel att spela gitarr med.

Barn bör få uppleva musik på olika sätt exempelvis:

- Besöka en konsert.
- Spela upp musik de lyssnar på i hemmet.
- Samtala om vad musik har för betydelse i deras vardag.
- Berätta om hur de fantiserar om musiken ser ut och betyder för dem i framtiden.

Med detta erbjuder pedagogerna barnen ett individuellt meningsskapande (Skolverket, 2010). Barnens bakgrund till musik är viktig för att musiken ska få en betydande roll för barnen. Allt eftersom mångkulturen har tagit en plats i samhället får förskolan anpassa sig och till exempel ta tillvara på sånger från barnens hemländer. Genom att låta barnen ta med sånger som sjungs i hemmet till förskolan tar pedagogerna tillvara på vad som är viktigt för barnen. Av den orsak att barnen får tillfälle att spela upp musik som är personlig och skapar möjligheter till variation (Ferm, 2012; Holmberg, 2012).

De vuxnas inställning till sång i är av stor vikt för barnen. Är sången ett roligt gemensamt intresse eller en påtvingad sysselsättning? Detta är en värderingsfråga som de vuxna bör ställa sig. Visar vuxna sina negativa personliga tankar om musik kan detta vara förödande för barn som senare tvingas sjunga mot sin vilja (Bjørkvold, 1998). Virusord, författarens namn för kritiska känslouttryck om musik, är en negativ känslouttryck som uppstår om något barn blir tvingat att göra något de inte själv går med på som till exempel sjunga för kamraterna. Förskollärare ska utstråla opartiska känslor kring ämnen i förskolan för att barnen ska få skapa egna erfarenheter kring dem (Skolverket, 2010).

/.../om viruskänslorna tar över helt kan strängen brista, ibland för gott (Bjørkvold, 1998 s.62).

Dessa känslor präglar barnens hela uppväxt och upp i vuxen ålder. I den planerade sång- och musiksamlingen bör barn ges en frihet att öppna sig för uttryck. Pedagoger bör enligt Bjørkvold vara i musiska, författarens ord för estetiska sammanhang, för att förstå innebörden av musik och hur den påverkar människan. Det är viktigt att pedagoger är medvetna om hur musiken påverkar människan och kan tillämpa detta i förskolan (Bjørkvold, 1998).

2.1.6 Musik och rörelse

Musik kan påverka människan på olika sätt, den kan vara medryckande och avslappnande samtidigt som den kan framkalla olika känslor. Musik tillsammans med motoriska övningar är något förskolan bör arbeta med eftersom musik och rörelse är sammankopplade. Musiken är uppbyggd av puls, takt, rytm och tempo. Innehållet bestäms av de nyss nämnda delarna vilka är tidsbestämda och återkommande i musiken. Dessa fundamentala musikaliska delar undersöks i samband med rörelse vilket förankrar musiken kroppsligt. Vid stillastående sång är det lätt att spänna sig vilket förhindrar sången att utvecklas bästa sätt. För att sången ska utformas så att individen ska känna glädje är det en märkbar skillnad om kroppen slappnar av och är i rörelse (Don Lind, 2007). Holmberg (2012) menar att sambandet mellan rörelse och musik är viktigt för att medvetandegöra musiken. Genom rörelserna till musiken stärks kopplingen mellan det sjungna ordet och rörelsen vilket gör att barnet utvidgar sin medvetenhet om vad de sjunger om.

2.1.7 Musik och språk

Sången är ett viktigt uttrycksmedel för många och kan leda till nya upptäckter hos barnen. Det första mötet ett barn har med musik och ljud är genom modern. Barnet skapar ett speciellt band med mamman redan i fosterstadiet, vilket utvecklas allteftersom barnet växer upp. Det

kan vara ett gott tillfälle att bjuda in föräldrarna till förskolan för att de tillsammans med barnet kan upptäcka musikens betydelse för barnets verbala utveckling (Bjørkvold, 1998). Förskolans och Öppna förskolans omgivning bidrar till att ge barn en varierad språkutveckling. Detta gör att barnen får stimulans från olika miljöer och där spelar de olika förskolorna en framträdande roll. På detta sätt är alla personer i barnens liv delaktiga i deras verbala utveckling. Förskolan kan vara en relevant mötesplats för barnets språkutveckling, eftersom barn har störst chans att utveckla sin verbala förmåga där. På förskolan utvecklar barn sitt språk i samverkan med varandra när de delger sin kunskap till kamraterna. Kommunikationen sker både med och utan det talade språket, exempelvis genom musik, dans, rörelser, gester och miner. Kommunikationen tolkas genom att låta barnen i tidig ålder möta olika sätt att uttrycka sig. Den nämnda kommunikationen leder till en god kännedom om kroppens alla språk (Bjar & Liberg, 2003).

Den språkliga och musiska utvecklingen hos barnet kan även ske genom lyssnandet i olika miljöer. Allt som hörs har en sorts rytm och är en betydande del i barns utveckling, att få stanna upp och utforska lyssnandet kan vara spännande. Det kan innebära att lyssna och upptäcka ljuden samt öva upp det musikaliska örat, vilket kan tolkas som att barnet skapar sig en uppfattning om den musikaliska helheten (Bjar & Liberg, 2003). I Dahlbäcks avhandling (2011) observerades när barnen uppmärksammade lyssnande på ljud. I en observation synliggjordes ett ljudschema, skapat av de inblandade för olika sorters ljud. Detta hade de användning för i språket och i sitt musikaliska lärande. Resultatet visar att olika ljud, musik och språk barnen som fått erfarenhet kring väckte intresse att arbeta med och utveckla det kommunikativa med kroppen. Det ger en utökad kunskap inom det auditiva och visuella lärandet.

Fagius (2007) menar att människan är en individ som har en vilja att sjunga för att kunna uttrycka sig efter sina behov och finna motivation som ger dem möjlighet att uppleva den musikaliska helheten. För att kunna uttrycka sig och ha grunden till det talade språket bör människan ha talets melodi och rytm för att sedan kunna vidareutveckla det. (Sundberg, 2007). När barnen kommer till skolan ska de kunna uttrycka sig på många olika sätt, både genom skriftspråk och genom estetiska språk, då bör de redan i förskolan fått möta dessa varierande arbetssätt (Bjørkvold, 1998).

Alla individer bör få vara en del av den musikaliska världen på ett sätt som inte är dömande eller styrt av vem som har bäst sångröst. Det sociokulturella arv alla har med sig är kunnandet att uppfatta musik, spela, sjunga, motoriska rörelser samt kommunicera via musiken. (Don Lind, 2007).

2.1.8 Barnets språkutveckling

Barn utvecklar och formar sina ljud för att skapa en konversation när de är små vilket tyder på att struphuvudet sitter högt. När barnet är nyfött sitter det högt för att barnet ska kunna dia och andas. Hos små barn fyller tungan hela munhålan, underkäken är liten och stämbanden korta. När barnen blir äldre och växer utvecklas detta, vilket kallas anatomisk utveckling. När barnet är ungefär ett halvår har struphuvudet sjunkit och då kan barnet forma ljud (Fagius och Lagercrantz, 2007; Bjar och Liberg, 2003; McAllister och Södersten, 2007). Detta formande av ljud inleds redan i livmodern då barnet hör toner i form av vibrationer från moderns röst till fostervattnet (Sundberg, 2007; Fagius och Lagercrantz, 2007). Mamman och det nyfödda och växande barnet skapar en speciell kontakt vilken gör att de utvecklar ett speciellt bebisspråk som de använder sig av. Detta gör att barnet förstår hur språket är uppbyggt och innan de lärt sig det talade språket vet de hur rytmen och strukturen är (Bjørkvold, 1998). Uddén (2001) visar i sin studie att moderns känslor, gester och samspel med sitt barn har en viktig roll ur en språklig vinkel eftersom barnet får ett rikt och nyanserat kommunicerande. När individer har utvecklat det talade språket upplevs en helt ny värld genom att de då kan skapa sig en förmåga att inverka på förmågelser och då också tankeförmågan. Detta visar sig genom att vi med ord kan generera kontakt, uttrycka oss, göra oss förstådda, utbyta kunskaper och glädjeämnen, lösa besvär och dilemman vi ställs inför (Ellmin, 2006).

Allt eftersom barn växer upp och utvecklas får de nya kunskaper och erfarenheter. Vid tre-årsåldern börjar barn minnas händelser, som att skapa mönster ur, för dem, kända sånger (Fagius och Lagercrantz, 2007). Sång och musik underlättar för barnet att förstå hur språket är uppbyggt samt hur en konversation utformas (Ehrlin, 2012). Barns samspel med omgivningen bidrar till deras språkinläring. Deras språkutveckling är sammanbunden i ett sociokulturellt och kognitivt perspektiv. Det vill säga där barnen vistas och har ett samspel med andra individer och miljön samt där barnens känslor och tankar påverkar varandra. Det handlar inte om barnets anpassningsförmåga till den sociala omgivningen utan om hur barnet efter inläringen kan förändra den sociala omgivningen (Bjar och Liberg, 2003; Linder och Breinhild Mortensen, 2008).

2.1.9 Barnets musikutveckling

Det ofödda och även det nyfödda barnet kan stärka relationen med personer i sin närhet med hjälp av musiken. Musiken skapar då en känsla av samhörighet (Riddersporre, 2012). Moderns röstklang bidrar till att barnet känner ett lugn, oberoende av vad mamman väljer att säga. Grunden för att barnet ska utvecklas till en socialt kommunicerande individ är att det som foster lyssnat till olika ljud, rytmer och rörelser. Då föräldrarna till barnet talar, sjunger, leker och rör sig tillsammans med det ofödda barnet kan bandet mellan dem stärkas (Bjørkvold, 2009). Författaren menar att de ljud barnet uppskattar efter födseln är de ljud de mött som foster som de blir lugnade av.

Wiklund (2001) pekar på att barnet tidigt i sitt liv tar till sig musiken och dess text för att bearbeta det i sitt eget kunskapsutövande. Sambanden i människans utveckling visar att musik, sång, rytm och puls har en stor inverkan på språkutvecklingen vilket visar sig i musiken, konsten och lärandet. Alla föds med en grundläggande förmåga att kunna lära sig sjunga. För att barn ska fortsätta göra detta måste omgivningen ge dem chans att utforska och bredda sina vyer i musik och sång utan att få negativa kommentarer (Fagius, 2007).

2.1.10 Pedagogens roll i barns musikaliska utveckling

Förskollärare har en betydelsefull roll i barns musikaliska utveckling. De ska vara medvetna om alla barns olika förmågor för att kunna möta dem på bästa sätt. Barn bör i förskolan möta en miljö lämpad för deras behov (Bjørkvold, 1998; Skolverket, 2010). Förskolläraren ska ha barnen i fokus och tänka på vilket förhållningssätt de har gentemot barnen och aktiviteter som genomförs. I musikaliska aktiviteter bör inte förskolläraren tänka på sin egen sångröst utan visa att musik är roligt vilket gör att barnen får en positiv syn på musikaliska aktiviteter (Fagius, 2007). Om pedagogerna ska skapa en god anda i musikaliska sammanhang bör även pedagogen anse det vara meningsfullt och roligt. För att en stimulerande miljö ska bildas kan arbetslaget använda sina karakteristiska styrkor i det dagliga pedagogiska arbetet (Linder och Breinhild, Mortensen, 2008).

Uddén (2001) menar att pedagoger inte behöver ha någon speciell utbildning för att arbeta med musik i förskolan. Det räcker med att de har ett medvetet förhållningssätt som arbetar för att ge barnen chans att utveckla sina musikaliska färdigheter. Ett medvetet förhållningssätt betyder att pedagogerna inte bör lägga in sina egna värderingar i sina aktiviteter tillsammans med barnen. Förhållningssättet spelar en avgörande roll på hur den musikaliska utvecklingen

blir för barnen. Pedagogers värderingar och normer kring musik delges till barnen i musikaliska möten. Därför är det viktigt att ha en professionell roll och reflektera över vilka signaler som sänds ut (Söderman, 2012).

Bjørkvold (1998) exemplifierar genom att redogöra för en lärares förhållningssätt till en klass som skulle sjunga på en avslutning. Läraren ville att resultatet skulle bli bra vilket resulterade i att hon uteslöt barn som hon ansåg inte kunde behärska sig eller sjunga bra. Dessa barn fick ha en mindre roll i uppsättningen för att inte förstöra den gemensamma avslutningen. De barn som inte fick vara med fick heller inte använda sin kreativitet och överträda sina gränser för att få ny kunskap och erfarenhet. Uddén (2001) visar i sin doktorsavhandling att planerade musikaliska aktiviteter är ett av de kommunikationsmedel barn behöver för att deras språkutveckling ska harmoniera med den sociala omgivningen. Detta gör att barnen utvecklar ett gott verbalt språk som de vidareutvecklar hela livet.

Kroppens olika sinnen bör ingå i förskolans aktiviteter för att barnen ska få en helhetsbild och varierande inläring av kunskap. Dessa aktiviteter kan barnen möta genom att estetiska medier används som uttrycksmedel. Aktiviteterna anpassas till barngruppen och arbetslaget ska sprida ett engagemang och ett intresse för ämnet som kan smitta av sig på barnen vilket kan bidra till en positiv syn på inlärningsområdet (Linder och Breinhild Mortensen, 2008). Pedagoger på förskolor i landet har som uppdrag att barnen ska få liknande kunskaper om sång- och kulturvanor oavsett var och på vilken förskola de har gått. Detta för att de ska kunna integreras i det svenska samhället. Samarbetet med andra förskolor och skolor kan de verksamma förskollärarna skapa genom att bygga broar till en ny fascinerande värld (Wiklund, 2001).

Pedagoger har ett krav på sig att vara goda förebilder och ha en djup förståelse för barns olika behov. Riddersporre (2012) pekar på att barn kommer till förskolan med olika erfarenheter av musikaliska aktiviteter. Det är pedagogens uppgift att möta barnen där de befinner sig och ta tillvara på deras kunskaper samt fylla på bagaget med nya erfarenheter (Skolverket, 2010). Riddersporre (2012) menar att barnet redan har en stor kapacitet av att använda sin hörsel långt innan de själva kan sjunga. De upplevelser barnet har med sig från hemmet har förskolan som uppgift att komplettera och bygga vidare på. Förskolan bör ge de barn som inte har tillräcklig stimulans från hemmet vad de är i behov av. I förskolan är det av stor vikt för pedagogerna att ha kunskap om barnens tidigare upplevelser och erfarenheter, för att på ett

mer pedagogiskt sätt förhålla sig till ett barnperspektiv (Sundin, 2007; Wiklund, 2001; Riddersporre, 2012).

Wiklund (2001) menar att pedagoger i vissa fall använder sig av lättinlärda sånger för att de inte vill ägna större tid till att lära barnen de mer avancerade sångerna. Riddersporre och Söderman (2012) påpekar däremot att det ställs höga krav på att pedagoger inom barmomsorgen skaffar sig utökad kunskap genom litteratur och fortbildningar med tanke på att läroplanerna förändrats, vilket motsäger vad Wiklund (2001) menar.

Bjørkvold (1998) menar att pedagoger bör vara i musiska sammanhang för att förstå innebörden av musik och hur det påverkar en. Att delta i fortbildningar är ett bra sätt för pedagoger då de kan ha fått en uppfattning och nya erfarenheter som de kan tillämpa i förskolan. Kunskap från litteratur och fortbildning kan göra att pedagogerna får upp ögonen för vad barnen är i behov av och tar deras musiska utveckling på större allvar. Chefens engagemang är avgörande menar Ehrlin (2012). Chefen har en betydelsefull roll i pedagogernas utbildningar och kan påverka pedagogernas inspiration genom att erbjuda dem fortbildning med fokus på musik.

Söderman (2012) menar att använda fantasin som arbetssätt kan pedagoger och barn tillsammans skapa egna sångtexter, leka rockband och använda sin fantasi och improvisation till nya spännande aktiviteter. Pedagoger bör kunna tänka utanför ramarna och använda sin kreativitet. Här bör barnens nyfikenhet stå i centrum och tillsammans med leken skapa tillfällen då barnen kan uppträda genom att mima, härma, dansa allt efter deras erfarenhet och fantasi.

Pedagogen ska vara medveten om att de måste vårda barnens röster och inte säga till dem att ta i så mycket de kan när de ska sjunga utan lära dem vad sången kan göra med deras gemensamma glädje (Engström, 2007). I tidigare avsnitt beskrevs virusordet det vill säga hur en pedagog bör tänka på barnets musicerande och att en pedagog aldrig får tvinga ett barn att sjunga då de kan få negativa tankar under uppväxten och genom hela livet. Ett barn måste känna sig säker och trygg i sin roll som sjungande varelse då det är något personligt och skört som lätt kan bli skadat (Bjørkvold, 1998).

2.1.11 Planerade musikaliska aktiviteter

I planerade musikaliska aktiviteter bör förskollärarna ta tillvara på barnens nyfikenhet och låta dem vara delaktiga i planeringen av dessa med fokus på lek och musik (Söderman, 2012). Delaktigheten är en form av den kommunikativa verksamheten vilket betyder när både pedagogen och barnen är delaktiga och intar olika roller i aktiviteten. De olika rollerna som finns i den musikaliska aktiviteten är lyssnaren (den som mottar), kompositören (den som skapar) och (den som förmedlar) musikanten. För att skapa en planerad musikalisk aktivitet där de ovan nämnda rollerna ingår grundar pedagogerna de didaktiska valen efter styrdokumentens budskap beroende av vad barnen är i behov av (Ferm, 2012).

Metoden förskolläraren lär ut en sång på spelar stor roll och kan skapa en nyfikenhet för vad som ska komma. För att ge barnen ett helhetsperspektiv kan pedagogen sjunga sången själv, med eller utan komp. Det går även att introducera sången genom att alla lyssnar på den via CD-spelaren. Att välja ut en specifik del ur melodin eller texten och upprepa den tillsammans med barnen medan ledaren sedan framför sången i helhet. Pedagogen bör bryta ner texten i mindre delar för att barnen ska förstå innebörden av orden i sångtexten, och för att de ska få ett sammanfattande intryck av sångens innehåll. För barnen ska förstå innehållet i sången kan pedagogen använda sig av olika metoder. Några förslag är:

- Fravis inläring- pedagogen sjunger en mening ur sången som barnen ska imitera.
- Ordlekar- utgå från rimord från texten som barnen ska hjälpa till att fylla i, pedagogen kan låta barnen berätta sångens handling med ord.
- Strålkastaren- för att barnen ska komma ihåg vad som sjungs i en sång kan pedagogen lägga till rörelser till orden. Pedagogerna kan dela ut uppgifter som att barnen ska lyssna efter ett speciellt ord och räcka upp handen när de hör de.
- En del i taget- istället för att sjunga och berätta kan pedagogen låta barnen dramatisera innehållet.
- Rytmen förbereds först- genom att ta in rytm och rörelse i den musikaliska aktiviteten bjuder pedagogen in barnen för att få möjlighet att låta kroppen känna hur rytmen går. Det kan ske genom att gå rytmen eller klappa den på kroppen (Fagius, 2007).

Det är av stor vikt att pedagogen delar upp och bearbetar sången för att barnen ska få en helhetsbild och skapa sig en förståelse för sångens olika delar. Det ger dem en uppfattning om vad de sjunger om samt ger dem en verbal utveckling då de använder språket i stor utsträckning (Widmark, 2007). Barnen ska ha vetskap om att de är delaktiga i planeringen av

de musikaliska aktiviteter som verksamheten innehåller. Det leder till att barnen får möjlighet att utöka sin självkänsla och genom att ha kreativa pedagoger som leder barnen vidare ger det utlopp för tankar utöver de traditionella (Söderman, 2012).

2.2 Teoretisk bakgrund

I den teoretiska bakgrunden beskriver vi kortfattat det sociokulturella synsätt som grundas i Vygotskijs teorier.

2.2.1 Ett sociokulturellt perspektiv

Läroplanerna inom den svenska förskolan och skolan är präglade av Lev Vygotskijs sociokulturella perspektiv. Hans utgångspunkt grundar sig i interaktionen mellan människor vilket ska avspeglas i förskolans verksamhet. Vygotskijs syn på barn är att de ska utvecklas till socialt kompetenta individer genom att bemötas som detsamma. De vuxna i omgivningen har till uppgift att ge barnen möjligheter att utvecklas efter sina egna erfarenheter och intressen vilket gör att barnen kan relatera till vad som är meningen att läras. Vygotskijs sociokulturella kontext betyder de olika språkaktiviteter som påverkas av omgivningen. För att detta ska ske bör ett gott samspel finnas mellan barn och vuxna på förskolan. Om interaktionen har ett fungerande band mellan pedagog och barn utökas barnens emotionella och intellektuella utveckling. Störst påverkan på detta har barnets föräldrar som redan i barnets fosterläge skapar grunden till språkutvecklingen. Detta genom att barnet kommer i kontakt med ljud såsom rytmer, musik och takt (Strandberg, 2006).

Den proximala utvecklingszonen (ZDP, Zone of proximal Development) beskrivs av Vygotskij som att lärandet ökar när flera individer är i grupp och personerna lär av varandra i samspelet där den mindre kompetenta individen lär sig tillsammans med den mer kompetente (Strandberg, 2006). Detta är något som präglar läroplanen i förskolan då den utgår från att barn bör samverka med varandra och pedagoger för att uppfylla nya kunskaper.

3 Metod

Kapitlet tar upp vårt val av metod, hur vi har gått tillväga för att samla in våra data samt hur vi har observerat och intervjuat. Här beskrivs vidare genomförandet av datainsamlingen och valet av respondenter.

3.1 Metod och material

I detta examensarbete utgår vi från studiens syfte i det metodiska ställningstagande vi gjort. Vi delger läsaren våra förstudier samt presenterar undersökningsgrupperna. Detta är en kvalitativ studie som grundar sig på ställningstagande, tankar, reflektioner och värderingar från forskare och författare. Till skillnad från den kvantitativa metoden går den kvalitativa metoden ner på djupet i ämnet genom att undersökningsformen får fram respondenternas emotionella tankar. Tolkningarna från metoden har vävts samman med resultatet vi fått fram från våra undersökningar (Patel och Davidson, 2003). Efter att ha bearbetat relevant litteratur utformade vi kvalitativa intervjufrågor till respondenterna som är specifika för ämnet (Widerberg, 2002). De här frågorna ställdes till förskollärarna efter genomförda videoobservationer av de musikaliska aktiviteterna. Observationerna genomfördes efter att datum blivit bestämt med de inblandade pedagogerna på fyra avdelningar på två olika förskolor. Vid de aktuella tillfällena använde vi oss av filmkamera vid observationen samt inspelning vid intervjuerna. Under observationerna har vi fokuserat på vilket innehåll musikaktiviteten har och om pedagogerna möjliggjort barnens chans att utveckla sitt språk. För att följa upp observationerna och få svar på vår frågeställning intervjuade vi förskollärarna som höll i sångsamlingen.

Datainsamlingen påbörjades med observation och därefter intervju med den pedagog som höll i den musikaliska aktiviteten. Vi ansåg att detta var det bästa sättet att hitta svar på våra problemformuleringar. Våra frågor var alla strukturerade och öppna och det tillkom även några följdfrågor. Valet av metoden observation grundade sig i att det skulle gå att utläsa om deras förhållningssätt i musikaktiviteten relaterade till intervjun. Detta är ett vanligt kombination av olika metoder (Patel och Davidsson, 2003). Genom att spela in intervjuer och observationer kunde vi gå tillbaka och titta på filmerna och lyssna på intervjuerna i efterhand så att vi inte missat eller missuppfattat något.

3.2 Avgränsning

Avgränsningen i vår studie grundar sig på vårt val att göra en kvalitativ undersökning med anledning av att vi ville få respondenternas personliga tankar på våra intervjufrågor. Undersökningarna genomfördes på varsin förskola där vi observerade två avdelningar var. Vi har avgränsat förskolorna till två kommuner i södra Sverige. Vi har observerat två olika avdelningar var för att ha större utsträckning på vår undersökning. Åldern på barnen är 2.5-5 år och uppdelat efter ålder på avdelningarna och musikaktiviteterna genomfördes av förskollärare.

3.3 Metodkritik

Vi är väl medvetna om att observationerna och intervjuerna kan ha blivit påverkade av att de filmades och spelades in samt att alla respondenter var kvinnor. Andra faktorer som kan påverka resultaten kan vara något respondenterna sett på TV eller läst någon stans. Ytterligare ett alternativ kan vara att respondenterna hade kopplingar till oss intervjuare eftersom vi varit i samverkan med varandra sedan tidigare (Bell, 2006).

3.4 Datainsamling av empirisk undersökning

Vi filmade observationerna samt spelade in intervjuerna och för att vi skulle kunna bearbeta dem analyserade vi det insamlade materialet samt sammanfattade intervjuerna. Nedan beskrivs hur vi gått tillväga för att genomföra undersökningarna.

3.4.1 Observation

Vi började med att filma de musikaliska aktiviteterna innan intervjun för att pedagogen inte skulle bli påverkad i sin roll av våra intervjufrågor. Under filmningen höll observatörerna sig i bakgrunden för att inte påverka aktiviteten. Till observationen gjorde vi ett schema för att medvetet fokusera på, till studien, relaterade områden (Patel & Danielsson, 2003). Denscombe (2000) menar att vi som forskare betraktar respondentens praktiska delar och lägger ingen stor vikt vid det verbala. Vår avsikt var att studera hela aktivitetens sammanhang och med det menar vi att stor vikt lades vid vad respondenten berättade.

3.4.2 Intervju

Vid två av intervjutillfällena satt intervjuaren och respondenten snett mittemot varandra. Vid de andra två intervjuerna satt gruppen som en triangel (två på en sida bordet och en på andra sidan bordet) eftersom vi var två intervjupersoner under dem. Innan intervjufrågorna kom i fokus inledde vi med en bakgrundsfråga om förskollärarna för att få fram betydelsefull

information, vilket Patel och Davidsson (2003) menar är vanligt förekommande metod i intervjuer. Inspelningen genomförde vi med tanke på att kunna bevara pedagogernas exakta svar (Bjurwill, 2001). Intervjuerna spelades in för att vi i efterhand skulle kunna bearbeta materialet på ett korrekt sätt utefter förskollärarnas svar. Ytterligare en anledning till inspelandet var att fokus skulle ligga på respondenten så att det blev ett flyt i samtalet utan avbrott för anteckningar. Transkriberingen av intervjuerna till text kan påverka att gester, betoningar och kroppsspråk omedvetet fallit bort (Patel och Davidson, 2003).

3.4.3 Genomförande

Information om undersökningen skickades ut till pedagoger och efter ett jakande svar skickades sedan blanketter om vårdnadshavares godkännande ut. Därefter bestämdes dag och tid med respektive avdelning. Våra observationer och intervjuer genomfördes under fyra dagar i slutet av 2012 på fyra olika avdelningar på två olika förskolor. En av oss hade huvudansvar för två avdelningar medan den andra var som stöd och tvärt emot på de andra två. Anledningen till detta var att båda skulle få samma blick över vad som skedde samt att båda skulle ha lika stor delaktighet.

Alla observationer var förlagda på förmiddagar och intervjuerna hölls i samband med avslutad observation. Observationerna skedde i samlingsrummet på förskolorna och en intervju ägde rum i ett samtalsrum och tre vid middagsbord på avdelningen medan barnen var ute. Alla observationerna genomfördes med en filmare som stod ur fokus utanför barngruppen så alla deltagarna och den aktuella pedagogen skulle vara i fokus. Vid två av observationstillfällena gick en av oss in i observatörsrollen och antecknade medan musikaktiviteten pågick. Intervjufrågorna höll vi hemliga för att observationerna inte skulle påverkas av dem. Då material var insamlat, observationer filmade och intervjuer inspelade, började transkriberingen. Alla namn som förekommer i det sammanställda materialet är fingerade för att inte kunna spåras.

3.5 Etiska överväganden

Inför observationer och intervjuer skickades ett missiv ut om vad vårt examensarbete ska handla om då vi som examensförfattare måste informera respondenterna, enligt informationskravet. Innan vi kom ut för att göra vår empiriska undersökning lämnades ett formulär ut för att få godkännande från barnens vårdnadshavare, enligt samtyckeskravet.

Konfidentialitetskravet innebär att all insamlad data vi får in från undersökningarna förstörs när examensarbetet är godkänt. Det sista kravet är nyttjandekravet och med det menas att vårt examensarbete inte säljs vidare för att ge oss en inkomst. Kraven har tillgodosetts genom att vi endast har använt oss av den insamlade informationen i den här uppsatsen. (Vetenskapsrådet, 2002).

3.6 Urval

Utgångspunkten i detta examensarbete är förskollärares tankar och erfarenheter om den planerade sångens betydelse för att utmana barnen i deras verbala utveckling. Vår undersökningsgrupp skedde på två förskolor belägna i olika kommuner i södra Sverige där vi ska observera två avdelningar var, med barn i 2,5-5 årsåldern. Vi bor i varsin kommun i södra Sverige och valde där ut två avdelningar var som vi har kännedom om från tidigare praktiker och som vikarier. Detta med tanke på att barnen skulle känna sig trygga med att bli filmade när de kände en av oss.

Förskoleavdelningarna har fått fingerade namn och likaså förskollärarna

Avdelning 1 Malin- verksam i 20år

Avdelning 2 Josefine- verksam i 11år

Avdelning 3 Madeleine- verksam i 12år

Avdelning 4 Anna- verksam i 27år

4 Resultat och analys

Kapitlet inleds med en beskrivning av de fyra observerade aktiviteterna. Därefter presenteras och analyseras studien med hjälp av jämförelser och våra tolkningar mellan observation och intervju.

4.1 Fyra organiserade musikaliska aktiviteter

Här redovisas observationerna och delar av intervjuerna från de fyra besökta förskoleavdelningarna.

4.1.1 Avdelning 1 – hos Malin

Det är elva förväntansfulla barn som sitter ner på en cirkelformade matta på golvet. Det finns även en medverkande barnskötare med. Pedagogerna sätter igång CD- spelaren och säger att alla barnen kan stå upp vilket alla gör utom en. Sången börjar och det är en låt som heter *Plocka äpplen* som spelas från högtalarna och i sången sjunger de hur man kan röra sig till sången. Barnen lyssnar, sjunger och tittar på den ledande pedagogerna som är engagerad och inspirerande. Några barn har svårt att göra allt samtidigt och vissa gör bara rörelserna, några barn sjunger och några iakttar de andra barnen och pedagogerna.

Den aktiva pedagogerna går iväg och skiftar låt och denna gång är det olika varianter av *Imse Vimse Spindel* som ljuder i högtalarna. Pedagogerna visar med hela kroppen när hon gör de olika rörelserna och barnen står fortfarande upp och kan svänga runt med kroppen. Sedan blir det låten *Vi går in i en affär* med dess rörelser och barnen skrattar och det skapas en glädjefull stämning i hela rummet. Efter några låtar till är det dags för en avslappningslåt och den valda låten blir nu *Stor våg, liten våg*.

Pedagogerna ber barnen att lägga sig ner och fantisera om att de är ute på havet och effekten av sången är att barnen blir lugna och sedan avslutar förskolläraren med att säga att det är dags för frukten och att de tränat sin kropp mycket vilket barnen diskuterar vidare och kopplar till tidigare erfarenheter.

Malin berättade vid intervjun att syftet med aktiviteten var att fokusera på rörelse blandat med musik, något som också lyste genom hela musiksamlingen.

4.1.2 Avdelning 2 – hos Josefine

Sju ivriga femåringar sitter på mattan i en cirkel när Josefine tar fram en bunke med sångkort. Hon förklarar att för några dagar sedan sjöng de några av låtarna och det är de låtarna de ska ha på luciauppträdandet. Hon visar upp det första sångkortet, en bild som relaterar till sången och har text på baksidan, och undrar om barnen kan gissa vilken det är, de diskuterar även bilden en liten stund.

Förskolläraren tar fram nästa sångkort de ska sjunga om och den sjöng de förra gången och barnen får även gissa på nästa kort. De fortsätter så tills de kommer till sångkortet de slutade på förra gången. De kom till låten *Staffan var en stalleträng*. De sjunger lite försiktigt på den och pedagogen förklarar att det är första gången som de sjunger denna så det är bra att vi övar. Nästa sångkort visar sången *En sockerbagare* och barnen sjunger ivrigt för den kan de och vissa av barnen gör rörelser till som även förskolläraren gör. De kom till ytterligare en välkänd sång, *I ett hus vid skogens slut*, där förskolläraren uppmuntrar barnen och säger att denna kan ni och de börjar sjunga och titta på varandra när de gör rörelserna och avslutar med att hålla varandra i händerna varav ett barn undrar om de kan hålla varandra i händerna på lucian. Detta leder till en diskussion där även förskolläraren och de andra barnen är med. De fortsatte med låtarna och förskolläraren visar upp sångkorten och det uppkom frågor om vem som ritat vilket sångkort och andra ämnen relaterade till luciauppträdandet.

När de gått igenom alla sångerna visar förskolläraren konkret hur ordningen ska gå till genom att lägga alla kort på en vågrät linje. Barnen vill räkna korten och sedan förklarar pedagogen ordningen med hjälp av linjen och sedan avslutar hon med att säga vad de ska göra härnäst.

Josefines syfte med aktiviteten var att sjunga igenom sångerna till luciaframträdandet samt lägga mer energi på de sånger som barnen behövde lite extra tid med. I observationen blev detta tydligt då Josefine lade ner mer tid på några av sångerna.

4.1.3 Avdelning 3 – hos Madeleine

Madeleine, som leder samlingsen, har satt sig på golvet med de andra pedagogerna och barnen på avdelningen i en cirkel. Hon börjar tillsammans med gruppen sjunga en inledningslåt om alla barnen. Barnen blir glada och lite spända när de kommer till just sitt namn. När de gått igenom alla barn och pedagoger tittar alla barnen förväntansfullt på pedagogen för hon håller på att ta fram material till en sång och alla barnen ropar *Pelle Jöns*. Det är en sång som

pedagogen och barnen hjälpts åt att hitta material till. Madeleine frågar vad de olika sakerna innebär och hur sångtexten hör ihop med figurerna. Figurerna är legogubbar som är i ett akvarium med jord och andra tillhörigheter till sången. Hon har även ett sångkort med en mask och jord på. De går igenom den och barnen får säga vad de ser på bilden. Efter genomgången av figurerna på sångkortet sjunger de låten och pedagogen tar upp figurerna och visar efter hand som sången sjungs. Sedan sjunger de utan de konkreta sakerna med vad som verkar vara bestämda rörelser.

Nu tar Madeleine fram ett annat sångkort och barnen får säga vad de tror bilden föreställer, och till slut med pedagogens hjälp kommer de fram till *Hoppe hare* och barnen sjunger denna med rörelser samtidigt som de tittar på Madeleine. Efter denna sång tar hon fram ett kort och barnen får se vilken sång det är. Sången är om spindeln och de bestämmer att de vill sjunga om *Bamse spindel*. De ställer sig upp och sjunger och gör rörelser till och barnen skrattar och verkar tycka om denna sång. Sedan vill ett barn sjunga den igen men tystas ner och istället blir det *Minispindel* där de gör rörelser och de flesta sjunger med lite mer pipig röst. Sedan är det dags för nästa sångkort och barnen får gissa vilken sång det är. Det leder till diskussion om vad bilden föreställer och det framkom att det var *Rock spindeln* vilken barnen verkade gilla då de sjunger ivrigt och gör rörelser.

Nu är det dags för *Indiansången* där barnen får använda sina händer för att göra rörelserna till sången medan de sjunger. Nästa sångkort blir *Bockarna Bruse* och även här får barnen se och diskutera utifrån bilden och pedagogen går igenom sången innan den sjungs. Sedan tar hon fram material som föreställer de olika bockarna och tillhörande material till sången. Den sjungs igen och allteftersom sången sjungs tar pedagogen och dramatiserar med materialet. Hon berättar att barnen ska få dramatisera själva när de har sjungit sången ett par gånger.

Madeleine berättade under intervjun att syftet med den aktuella musikaliska aktiviteten var många, grupp känslan, att alla skulle bli sedda, glädjen i sången och olika ämnen som barnen möts av i de olika sångerna. Detta menar vi kom till uttryck i hennes aktivitet.

4.1.4 Avdelning 4 – hos Anna

Det hela börjar med att åtta barn sitter i en cirkel på golvet tillsammans med två förskollärare och en pappa i bakgrunden. Hans dotter var på inskolning. Anna startar upp den musikaliska

aktiviteten med en inledningsramsa som heter *Jag knackar*. Barnen är delaktiga i ramsan, gör rörelserna och sjunger ramsan. Pedagogerna utstrålar stort engagemang och gör barnen intresserade. Detta följs av en ramsa som handlar om tummarna och fingrarna. Anna har ett papper på golvet där ramsan är uppskriven. Från en skiva spelas två låtar, *Fem små fingrar* och *Hoppasången*. I dessa låtar fokuserar barnen mer på rörelserna än på själva sången. Istället för att spela nästa sång som planerat, ändrade sig förskolläraren när hon märkte att barnen och hon själv började bli trötta i kroppen. Hon uppmanar dem att lägga sig ner i en cirkel med ansiktena mot varandra och vila.

Därefter blir barnen bjudna på frukt av barnskötaren som inte var delaktig i aktiviteten. Musikaktiviteten verkade sluta men efter frukten frågar ett barn om de inte kan sjunga *Blinka lilla stjärna*, barnet relaterade denna sång till sina strumpor. Efter att den sången var sjungd frågade ett annat barn om de kunde sjunga *Bä, bä vita lamm*. Barnskötaren frågar då – Är det någon som har lamm på sina strumpor då? – Ja de har jag, kom det från Anna. Då sjöngs den låten med. Barnen såg en ko på strumporna och ville sjunga den sången också.

Förskolläraren ställer sig nu upp och säger att hon är ett lok och vill att vagnarna ska kopplas på. Barnen ställer sig en efter en i led bakom henne och kopplar på ”vagnarna”. Tåget kör ut i hallen så att ”vagnarna” kan klä på sig och gå ut. Detta blev som ett avslut på den musikaliska aktiviteten. Flexibiliteten och engagemanget var stort hos de inblandade pedagogerna.

Anna berättade att de gör dessa samlingar för att främja barnens språkutveckling, grundrörelser och framförallt för att de ska ha roligt ihop. Hon menar att de viktiga är att kunna fånga barnen. Språkaktiviteten anser vi hade en röd tråd genom hela samlingen.

4.2 ”Alla ska bli sedda”

Alla förskollärarna sjöng med och inspirerade barnen, de deltog i formationerna och framstod som förebilder i de olika moment i de musikaliska aktiviteterna. Barnens delaktighet visade sig genom olika sätt i aktiviteterna, vilket kan bero på att förskollärarna hade olika sätt att bjuda in barnen, vilket Strandberg (2006) beskriver utifrån den sociokulturella teorin att interaktion ska genomsyra verksamheten. Barnen var delaktiga på olika sätt i de olika observationerna. På de avdelningar vi observerade bjöds barnen in till att sjunga och utföra rörelser. På avdelning 1 och 4 deltog barnen i aktiviteterna med sång och rörelser som frambringar motoriska färdigheter. På avdelning 2 och 3 fick barnen tillfällen att diskutera

saker som uppkom i aktiviteterna såsom vilka figurer som fanns med i sångerna och olika ämnen och frågor som kom upp. Som avslutning på aktiviteten på avdelning 4 gav barnen förslag på sånger de ville sjunga, vilket genomfördes. På avdelning 2 bjöds barnen in med hjälp av sångkort där de fick sjunga och sedan diskutera vilken sång bilden föreställde. Där hade barnen ritat några av sångkorten. På avdelning 3 fick barnen plats att diskutera vad som händer i sångerna med hjälp av olika konkreta objekt relaterade till låtarna.

Malin på avdelning 1 bekräftade vår syn i observationen då hon berättade om sitt stora intresse för musik och rörelse tillsammans. Josefine berättade att barnens delaktighet i musiksamlingarna inte enbart sker i sångsamlingen utan är en process under några veckors tid genom att barnen är aktiva i valet av sångrepetoaren vilket diskuterades under observationen.

Ja och så får de mer glädje i låtarna när de själva valt/.../Nu på lucian har vi sångkort och vissa av de har barnen fått vara med och rita och fixa till för att de ska känna sig en del i det hela(Josefine).

Delaktigheten i aktiviteten på avdelning 3 berättar Madeleine består i att barngruppen får diskutera sångerna och dess innehåll tillsammans med henne. Med hjälp av inledningssången berättar hon att alla ska bli sedda. Förskolläraren på avdelning 4 lade stor vikt vid glädjen i de musikaliska aktiviteterna och hon anser att pedagoger ska kunna bjuda på sig själva vilket vi kan bekräfta i observationen. Anna bjöd in barnen genom att lyssna på deras önskan om sånger de ville sjunga vilket tydligt syntes under observationen.

För att alla ska bli sedda menade Josefine att verksamheten kan skapa möjligheter till små grupper då individerna kan träda fram och bli mer delaktiga. För att möta alla barn på deras olika nivåer menar Anna att grundrörelserna bör få en central roll i samlingarna till exempel kan personalen bygga upp hinderbanor. Anna menar att det bara är fantasin som sätter gränser. Delaktigheten skiljer sig beroende på barnets utveckling, de mindre barnen kan behöva iakttas och avläsas, detta gör att de känner sig trygga och att de sedan deltar i samlingen, berättar Anna.

4.3 Medierande verktyg

Josefine använde sig av sångkort och några få rörelser samtidigt som Malin genomförde sin aktivitet med hjälp av bakgrundsmusik och motoriska rörelser. Anna blandade bakgrundsmusik tillsammans med sång och ramsor vilka sjöngs av barngruppen. Det fanns

motoriska rörelser inblandat i alla de valda sångerna. Konkreta attribut och sångkort relaterade till sångerna var ett genomgående inslag i Madeleines val av låtar.

En gång så gjorde jag maracas med barnen som jag lärt mig under min utbildning men det tyckte jag var svårt man får träna mycket men så det inte bara blir skrammel, skrammel och det hade varit kul med rytm och de ska känna rytmen och pulsen och ha det i mindre grupper och inrikta sig på det och göra det oftare. Men då får man jobba med det och oftast har vi samling för alla då får vi gruppkänslan (Madeleine).

Alla förskollärare berättade att de hade olika redskap tillhands, såsom interaktiv tavla, en tavla som ersätter whiteboardtavlor och är ansluten till dator där barnen kan utföra olika ting med hjälp av sina fingrar eller en penna, surfplatta, sångkort, rörelser, CD-spelare, gestaltande former och figurer till sånger, lekhall med tillhörande material till grovmotoriska övningar. I observationerna fanns inte alla dessa redskap synliga utan det var sångkort, rörelser, gestaltande former och figurer till sångerna och CD- spelare som kunde betraktas. Josefine och Madeleine bekräftar att sångkort är ett hjälpmedel som synliggör sången och orden med hjälp av bilder, vilket Madeleine även menar sker då hon använder sina konkreta attribut.

Bakgrundsmusik med rörelser som förstärker texten och ger en möjlighet till utvecklande av motoriska färdigheter ansåg Anna var något som kunde fånga barn på olika nivåer. Malin som har ett stort intresse för musik och rörelse berättade att det var något som hon anser ska genomsyra en förskolas verksamhet. I hennes aktivitet observerade vi att hon med inlevelse och glädje genomförde aktiviteten på ett sätt som fångade barnens intresse. Medierande verktyg är en central del i den sociokulturella teorin då de kan skapa samarbete kring redskapet samt utveckla vardagen (Strandberg, 2006).

4.4 Glädjen och inspirerande pedagoger

Vår uppfattning av de observerade, organiserade aktiviteterna var att styrningen och planeringen från förskollärarna skilde sig från varandra på de olika avdelningarna. Förskollärarnas flexibilitet och barnens påverkan hade chans att förändra planeringen på tre av avdelningarna medan den fjärde avdelningen styrdes efter en förutbestämd planering. Under observationerna lade vi märke till att de flesta barn var delaktiga i aktiviteterna (med några få undantag). Glädjen var ett centralt innehåll i aktiviteterna och pedagogerna var inspirerande för barnen. Ett genomgående svar från förskollärarna var att de ansåg att de flesta barn tycker det är roligt med musik.

Jag tror att de är väldigt bra för barnen. Precis som de här med rytmen i musiken, rytmen i språket, rytmen i orden. De kommer igen hela tiden ju. Jag tror de är bra att man börjar tidigt för barnen tycker om rytm och musik och kan man då göra de tillsammans så blir de lustfyllt och roligt(Anna).

Men det finns undantag, alla tycker inte det är roligt men de sitter ändå med och gör så gott de kan, berättade Anna. Barn kan sitta och iaktta samtidigt som de avläser koderna i aktiviteten och de lär sig något, även om de inte syns. Detta var något som framkom i intervjuerna.

Att bjuda på sig själv var något alla förskollärare var eniga om, vilket vi observerade på filmerna där pedagogerna visade glädje samt strävade mot att barnen skulle se upp till dem. Det framkom att pedagogerna anser att musikaliska aktiviteter ska genomsyra vardagen på förskolan. De menade att i musiken finns glädje och att den är en god väg in i exempelvis matematiken. Malin delgav oss sina tankar om rörelse tillsammans med musik, vilket är hennes passion, något som enligt oss visade sig tydligt i observationen. Skillnaden mellan Malin och Josefine är att den sistnämnde inte har passionen för musik och rörelse men att hon genomför musikaliska aktiviteter med barngruppen med en trygghetskänsla.

Malins uppfattning om organiserade musikaliska aktiviteter för barn är att det är något som ska genomsyra hela verksamheten. Hon menar att musik är glädje och något som de flesta barn tycker är roligt och inget någon ska tvingas in i utan få delta i efter sina premisser. Förberedelser menar Malin är bra, då aktiviteten ofta blir genomförd, men hon menar samtidigt att de spontana musik tillfällena är minst lika viktiga. De bör båda få lika stort utrymme i verksamheten och hon berättar att de inte har någon speciell dag planerad utan tar musiken som den kommer.

Madeleine anser att organiserade musikaliska aktiviteter för barn innebär att samlingen bör skapa gruppkänsla och ge utrymme för alla att bli sedda, vilket har stort fokus inom den sociokulturella teorin (Strandberg, 2006). Det behövs exempelvis sångkort och rörelse för att barnen inte ska bli stillasittande. Den valda aktiviteten styrdes av henne men hon tillägger att annars brukar barnen få vara delaktiga genom att önska sånger. Madeleine menar att musik påverkar människans känslor, till exempel lugn musik på morgonen och efter maten är en behaglig stimulans för avslappning.

Anna menade att små barn suger åt sig kunskap. Det viktiga i samlingar menar hon är att de börjar och slutar likadant. Då lär sig barnen avläsa koder vilket gör att dem känner sig trygga.

Vidare berättar Anna om glädjen pedagoger känner när de ser barn utveckla detta, när de lossnar och barnen förstår vad de gör.

4.5 Barnens och pedagogernas intresse

Josefines syfte med den observerade musikaliska aktiviteten var att öva luciasånger och få syn på vilka sånger de behövde fokusera mer på. Syftet på förskola 1 var att Malins musikaktivitet skulle ha rörelse som grund. Hon menade att det är större sannolikhet att de barn som inte vill sjunga deltar med rörelser. Hon ville ha en aktivitet som främjade både motoriken och gav barnen möjlighet att utveckla sitt språk. Vi kan se en koppling mellan vårt samtal från intervjun med vad vi observerade i hennes aktivitet.

Nu valde jag ju en musik aktivitet med rörelse i ju också, och ehh kan lättare få med allihopa med när det är rörelse med, alla gillar inte att sjunga heller. Nej då är det ju både rörelse och musik eller så de kan sjunga med. Så det är ju både motorik asså det är ju man tränar ju språket mycket i musiken så där är ju många syften egentligen (Malin).

Madeleines syfte med den aktuella aktiviteten var att alla ska känna tillhörighet i gruppen och få vara i centrum. Glädjen samt olika ämnen som matematik, svenska, motoriska övningar, skulle framkomma i sångsamlingen menade Madeleine. Observationen och vad som framkom i intervjun med Madeleine stämde överrens med varandra enligt oss. Att främja barns språkutveckling och ge barnen tillfälle att utveckla sina grundrörelser var syftet med Annas aktivitet.

De här gör vi för att främja språkutveckling, grundrörelser och framförallt att man ska ha roligt ihop också. Så man kan fånga barnen. Det är jätteviktigt. De hjälper ju varandra med va. Såg ni det? Så att de hittar lösningar och så ju. Alltså de här när man ska hoppa de är ju svårt. Sen då kan man ta tag i en kamrat och man kan hjälpa varandra. För de är ju ändå den här gemenskapen som man är ute efter(Anna).

I observationen kunde vi betrakta att ramsorna och sångerna hade en utgångspunkt i språkutvecklingen samtidigt som grundrörelserna fick en central plats. Något alla förskollärare hade gemensamt var att de alla utgick från barngruppen och barnens intresse och behov.

4.6 Uttrycksmöjligheter i sång och musik

Det framkom i intervjuerna att alla förskollärarna tyckte baserat på erfarenhet och egna tankar att det var rytmen i sångerna och musiken som är viktigt för språket. Det står även i läroplanen att barnen ska få musikaliska inslag, sa Malin.

Så språket stimuleras ju jättemycket, det gör det. Speciellt när man har lite bilder och sånt kring också. Ibland har vi sångkort också och där ser de ju på bilder vilka sånger de ska sjunga då eller så (Malin).

Malin ser barnens verbala förmåga i samband med de musikaliska samlingarna som viktig och betydelsefull. Hon menar att det är rytmen i sången som barnen får automatiskt och utvecklar genom att klappa. De barn som har svårt med språket får nya möjligheter genom sånger att uttrycka sig. Pedagoger har möjlighet att stimulera barns språk med hjälp av anpassade sånger.

Barn som har svårigheter med språket får av sången hjälp att kunna uttrycka sig på ett lättare sätt. Sångens effekt skapar glädje och gemenskap hos barnen. Språket stimuleras genom musik, speciellt när det finns tillgång till bilder, rörelser, surfplatta, interaktiv skrivtavla och andra musikaliska tillgångar där barnen får uppleva lärandet på ett mer konkret sätt. Det finns vidare speciella sånger framtagna som stimulerar språket.

Jag tror man kan få mycket användning av det och benämna saker att man letar upp sånger om det ju att ehh det leks ju på ett lätt sätt in en del i den språkliga utvecklingen (Madeleine).

Rytmen i musiken, språket och orden redogjordes det om på alla avdelningar. Rytmen i musiken, rytmen i språket, rytmen i orden, sa Anna var något musiken kännetecknade. Josefine berättade också om rytmen i musik och språket.

Klart att det är ett samband men jag tror att det påverkar barnen med när man sjunger och rytmen som är i sången när man lärt sig rytmen i sången och de som inte kan språket så bra kan säkert lära sig genom sångens rytm och sen sjunger de med och sedan kommer de på mer och mer ord i sitt ordförråd (Josefine).

Användningen av rytmen framkom under observationen med Anna. Att använda ramsor, musik och klappa takten vidare är rytmen något som skapar en god språkutveckling. Anna menade att klappa kan barnen göra på olika sätt till exempel på kroppen, golvet, klappa namn och ord. Vi såg på observationerna att detta visade sig genom att Madeleine bland annat läste och berättade texten på olika sätt med barngruppen innan den sjöngs medan upprepningar och förstärkning med rörelser framkom på övriga. Tillsammans med barnen på avdelning 4 gjorde Anna en ramsa, *Det knackar*, som tydliggjorde rytmen i ramsan. Barnen klappar, knackar, stampar och hoppar rytmen genom ramsan. Därefter kommer tystnaden som visar att samlingen har börjat. På detta sätt får barnen uttrycka rytmen i ramsan på många olika sätt.

5 Diskussion

Uppsatsens syfte är att undersöka hur de organiserade musikaliska aktiviteternas innehåll ser ut på förskolor i södra Sverige. Vi har fokuserat på om respektive undersökningsgrupp arbetar efter ett specifikt syfte med musiken. Under arbetets gång har vi utgått efter dessa aspekter för att följa vårt syfte. Inledningen startar med resultatdiskussion som därefter följs av metoddiskussionen. Avslutningen på kapitlet där slutdiskussionen står presenterar vi våra slutsatser och förslag på vidare forskning.

5.1 Resultatdiskussion

Genom vår analys av filmerna och intervjuerna fick vi fram att förskollärarna arbetar med musik på likande sätt. De likheter som upptäcktes var utformningen och glädjen hos pedagogerna. Med utformning menar vi konstellation och repertoaren av sångerna och de skillnader som uppkom var att de hade varierat intresse för musikaliska aktiviteter.

I observationerna och intervjuerna framkommer det, både genom vad vi sett och hört, att alla förskollärare är måna om barnens utveckling i samspel med varandra. Enligt den sociokulturella teorin är samspelet mellan barn på förskolan av stor vikt då de tar efter varandra, vilket bidrar till utveckling (Strandberg, 2006).

Förskollärarna i denna undersökning var alla eniga om att de anser att musiken har en påverkan på barns verbala utveckling. Genom att förstärka ord med rörelser får barnen ett större perspektiv på ordens betydelser. Ramsor och sånger menade förskollärarna är ett tillfälle för barnen att prova på rytmen och melodin i vad de säger och sjunger. Genom upprepningar och återkommande ramsor och sånger får barnen ett igenkännande vilket gör dem trygga och på så sätt får de erfarenhet om rytmen och melodin i ramsorna. Bjørkvold (1998) menar att barn som upplever musik med alla sina sinnen får en helhetsupplevelse. Förskollärarna i undersökningen bjuder in barnen till denna upplevelse genom att barnen får utföra rörelser med kroppen samtidigt som de betraktar attribut, lyssnar på inspelad musik och sång som sjungs. Barnen får tillfälle att känna musiken i kroppen då de får klappa rytmen och röra sig till musiken.

5.1.1 "Alla ska bli sedda"

Pedagogerna hade likartad syn på både sin egen och barnens delaktighet i aktiviteterna. De ansåg alla att barn skulle vara aktiva genom rörelse och att pedagogens sätt att bjuda på sig själv ökade deras intresse för aktiviteten (Ferm, 2012). Barnens delaktighet och chans att påverka de musikaliska aktiviteternas innehåll anser vi inte var något som framkom under intervjuerna men däremot blev det synligt i observationerna då två av förskollärarna lät barnen vara med och påverka innehållet i den aktuella aktiviteten. Pedagogernas uppdrag är enligt förskolans läroplan att barnen ska få chans att påverka sin verksamhet genom att aktivt ha möjlighet att delta i planeringen av aktiviteter (Skolverket, 2010), till exempel genom att komma med idéer på sånger de vill sjunga. Ingen av pedagogerna hade ett brinnande intresse för sång och musik men de ansåg att musik var glädjefyllt och något som ska finnas i verksamheten med barn. Två förskollärare sa, oberoende av varandra:

Jag sjunger hellre än bra (Malin och Josefine).

Detta uttalande tolkar vi som att pedagogerna menar att de sjunger tillsammans med barnen för att de tycker det är kul och att det är något som barnen ska möta. De menar att de inte kan sjunga på ett auditivt korrekt sätt utan sjunger för barnens skull och för att skapa glädje. En positiv inverkan som fram kom av pedagogernas förhållningssätt till musik är att alla sjunger och behöver inte tänka på sin egen rösts förmåga att ta olika toner utan sjunger av lust och glädje. Det gjorde att barnen fick möta sången och de vågade då använda sin röst till att sjunga. En av pedagogerna hade ett stort intresse av rörelse i samband med musik. Det resulterade i att hennes musiksamlingar hade ett genomgående tema där dessa två delar förde barnen på vägen mot språket och den motoriska utvecklingen.

5.1.2 Medierande verktyg

Utifrån våra intervjuer och observationer framkom det att olika hjälpmedel var ett sätt att göra alla barn delaktiga, det tydliggjorde sången och barnen kunde relatera till vad de sjöng om. Likaså att markera rytmen i sånger med hjälp av medierande verktyg (Strandberg, 2006) var något som genomsyrade förskoleverksamheterna. De olika redskap som var vanligast och som framkom i observationerna var CD-spelare, bakgrundsmusik, rörelser relaterade till sången och till den egna kroppen. Inspelad musik på CD- spelare menade en förskollärare var en fördel för då kunde barnen koncentrera sig på en sak i taget. De kan börja med att höra melodin på låten och utföra rörelserna och efterhand som de lärt sig det kan de börja sjunga

med samtidigt. Fagius (2007) menar att sånger bör brytas ner vid inläring så barnen kan tillägna sig sångens delar efterhand, se exempel i 2.1.11.

Bakgrundsmusiken menade en förskollärare var ett bra sätt för ledaren att känna trygghet då han/hon fick ett komplement till sin egen sångröst. Något som inte framkom vid intervjuerna var att rösten är en resurs, som ofta kan tas som en självklarhet då vi menar att rösten är otroligt viktig i musik. En förskollärare i den observerade samlingen samtalade med barnen om rösten eftersom ett barn sa att de inte kunde skrika sångerna. Hon förklarade skillnaden mellan att sjunga högt och att skrika, vilket barnen förstod och att de inte kan viska när de sjunger för då menar pedagogen att det leder till att andra inte uppfattar sången. Engström, (2007) menar att vi ska vårda rösten för det är något vi ska använda hela livet.

Andra hjälpmedel som inte låg i fokus och som inte togs upp var de sinnliga verktygen som vi har och kan användas exempelvis i sång. Sången och sinnena har ett samband menar flera författare, se (Bjar & Liberg, 2003; Bjørkvold, 1998; Ellmin, 2006; Linder & Breinhild Mortensen, 2008; Söderman & Riddersporre, 2012). Deras teorier om hur lärandet uppstår beskrivs utifrån att musikaliskt lärande sker genom kroppens alla sinnen. Sinnena aktiveras på olika sätt och individen får uppleva lärandet från olika håll. Ett annat hjälpmedel som en av förskollärarna berättade om var att de använde sig av interaktiv skrivtavla. Där kan barnen själv hitta olika sånger och det blir en upplevelse för dem att kunna se helheten i tavlan. Ett liknande verktyg som är i mindre format är surfplattan som förskolläraren kunde använda för att barnen skulle betrakta olika symboler och instrument och höra hur de låter. Utifrån observationerna och intervjuerna verkade det som att instrument i digital form var enklare och skapade glädje. Musikinstrumenten var tillgängliga för förskollärarna på alla observerade avdelningar. Vi förstod det som att instrumenten inte var dagligt tillgängliga för barnen eftersom de var inlåsta i ett skåp eller var undanlagda på något ställe där barnen inte fick vara.

Förskollärarna hade inte fysiska musikinstrument i de musikaliska aktiviteterna dels för intresset inte fanns hos de flesta och att de hade många uppgifter utöver musiken. Komplementen till musikinstrumenten avdelningarna använde sig av tror vi fungerar lika bra. Men det kan vara en nackdel med att barnen inte i så stor utsträckning får uppleva olika instruments egenskaper. Att upptäcka instrumentens olikheter kan vara en bra förutsättning för den språkliga rytmen och de sinnliga upplevelserna som både förskollärarna och Linder och Breinhild Mortensen, (2008); Bjørkvold, (1998) styrker.

5.1.3 Glädjen och inspirerande pedagoger, barnens och pedagogernas intresse

Syftena med de olika aktiviteterna varierade; en förskollärare berättade att hennes syfte var att motoriska rörelser skulle ligga som grund medan en annan hade som syfte att sjunga luciasångerna till luciadagen samt ta reda på vilka sånger de behöver lägga mer fokus på. Den tredje förskolläraren ville fokusera på grupp känslan och att alla barn ska bli sedda i aktiviteten. Den sista av förskollärarnas aktivitet handlade om att främja barns språkutveckling blandat med grundrörelser som skulle ske på ett lustfyllt sätt.

Det framkom från en av förskollärarna att aktiviteten skulle underlätta för barnens språkutveckling men om vi ser till alla observationerna kan vi urskilja att de hade delar som kunde bidra till att utveckla barnens språk. Aktiviteterna såg olika ut men de skapade ändå en grund till språket. Detta betyder att det inte finns något rätt eller fel sätt att ge barn tillfälle att utveckla språket utan stor variation. Variation är något barn behöver i undervisningssituationer och som skapar många erfarenheter. En förskollärare menade att det inte ska introduceras nya saker hela tiden utan barn mår bra och känner trygghet av saker de känner igen. Pedagoger kan införa nya aktiviteter med jämna mellanrum för att barnen ska behålla sin nyfikenhet och lust att lära (Linder & Breinhild Mortensen, 2008; Bjørkvold, 1998).

Förskollärarna planerade de musikaliska aktiviteterna efter vilken barngrupp de hade och deras intresse. En av förskollärarna berättade att hennes arbetslag placerade aktiviteterna på en anpassad nivå efter var barngruppen befann sig med anledning av att pedagogernas planerade aktivitet skulle anpassas efter barnen. Detta instämde de övriga förskollärarna i. Nivån på sånger är en bra förutsättning för att alla ska kunna känna sig delaktiga i aktiviteten. En anpassad nivå till hela barngruppen kan vara svår att hitta då den ska ge alla barn möjlighet till utveckling efter deras behov. De menade att det kan finnas någon sång som känns för utmanande för några barn medan det är en korrekt nivå för några andra barn samtidigt som det kan vara på en för enkel nivå för några (Fagius, 2007). Det är något förskollärarna måste se till när de planerar sina verksamheter, vilket kan vara en utmaning. Då variationerna kan vara stora på avdelningar kan ett tillvägagångssätt vara att dela grupperna för att barnen ska få stimuleras efter sina behov. För att barnen ska känna glädje och det ska bli meningsfullt för alla kan de ha tillgång till olika redskap, då kan alla barnen få en chans att delta på olika sätt. En hinderbana kom upp som ytterligare ett förslag samt att de olika barnen får olika uppgifter anpassade efter sig i aktiviteten. I ett sociokulturellt perspektiv är

miljön av stor betydelse för att skapa en inbjudande atmosfär för barnens utveckling (Strandberg, 2006).

Barnens intresse och upplevelser var något de sjöng om exemplifierade en förskollärare. Barnen fick vara delaktiga vilket gav ett visst intresse som kunde leda till att musiken gav dem glädje, det hade alla förskollärare som utgångspunkt. De vill att alla barn skulle få känna sig glada och trygga när de sjöng.

Det som inte framkom under intervjuerna och observationerna var att det finns sånger och musik som framkallar olika känslor hos individer. Bjørkvold (1998) och Fagius (2007) menar att en sång kan frambringa olika känslor beroende på vad olika individer har för erfarenheter. De olika barnens erfarenheter är något förskollärarna planerar sina musikaktiviteter efter. Detta kan vara svårt då de inte alltid vet allt om barnen. Det kan finnas personliga saker som de inte blivit informerade om exempelvis en låt barnen kopplar ihop med en händelse de varit med om som kan frambringa oro eller sorg hos dem. Här spelar föräldrarna en stor roll och de bör samtala med pedagogen om det är något speciellt som hänt på hemmaplan som de bör ha vetskap om på förskolan. Enligt förskolans läroplan är samspelet mellan hem och förskola en viktig del (Skolverket, 2010).

5.1.4 Uttrycksmöjligheter i sång och musik

Språkstimuleringen i de musikaliska aktiviteterna har alla observerade förskollärarna tänkt på. Vi menar att de nämner att musiken har en rytm liksom språket, vilket leder till att musiken blir en väg in i det verbala språket. En förskollärare berättade att klappa rytmen i sångerna och ramsorna var en viktig del för att barnen skulle kunna konkretisera rytmen i sångerna. Det anser vi är en god väg in i språket och att barnen får möjlighet redan i tidig ålder att skapa kännedom om rytmen i språket (Bjar och Liberg, 2003). Mycket av det som sker på förskolan kan kopplas till språkutvecklingen utan att det är tanken, både de spontana lekarna och de planerade. Det är en utvecklingsmöjlighet i musiken och att det ger barnen ett tillfälle till språkstimulering. Förskollärarna betonar betydelsen av rörelser och andra hjälpmedel som stärker orden i sångtexten vilket utmynnar i att barnen får en möjlighet att förstå innehållet i sången. Förskollärarna menade att rörelser som exempelvis gester, mimik och kroppsspråk bör finnas med som ett komplement till det verbala språket.

Det finns kommunikation som inte är det talade ordet men som stärker det verbala ordet. Det kan ge uttryck med hjälp av gester, miner och dans som kan utöka språkets betydelse i musiken (Bjar och Liberg, 2003). Det bör finnas olika uttrycksmöjligheter för barnen att få fram sin kommunikation i förskolan. Då vi lever i ett mångkulturellt samhälle är det ett centralt begrepp att utveckla i förskolan.

5.2 Metoddiskussion

Nyckeln för att komma fram till vårt resultat var en kvalitativ metod som innebär observation och intervju. Observation och intervju tillsammans, menar Patel och Davidsson, (1991) är en vanligt förekommande metod. Denna metod medför även olika komplikationer som kan påverka resultatet, dels att en filmkamera och vår fysiska närvaro kan ha spelat stor roll av vad som skedde på den observerade musikaktiviteten. Användningen av inspelningsbar intervju kan ha inverkat på respondentens svar. Det positiva är att med en filmkamera och inspelad intervju kan vi gå tillbaka och se vad som uppkom. Det ger en större möjlighet för oss att få ett korrekt och värdefullt resultat vilket hade varit svårt att enbart ha nedskrivet och i minnet. Svaren från undersökningarna har varit relevanta till den bearbetade litteraturen och givande då vi anser att vi har kunnat få svar på vår problemformulering och nått vårt syfte. Våra respondenter har varit en central del i detta eftersom de var tillmötesgående och engagerade att berätta om ämnet.

Efter transkribering av intervjusvaren ansåg vi att vi fått tillräckligt med information. Vid ett senare tillfälle fick vi reda på att resultatet kan ha påverkats av att respondenterna inte fått ta del av de transkriberade intervjuerna. Detta kan ha påverkat hur vi tolkat svaren i intervjuerna. Vi kan ha tolkat svaren på ett annorlunda sätt än vad respondenterna sa i intervjuerna.

Av allt transkriberat material gjorde vi urval för att kunna se en helhet och få in det mest relevanta i olika kategorier. Detta gjorde vi för att kunna skapa en så strukturerad och lättförståelig text som möjligt. Vi ville att läsaren tydligt skulle se vårt tillvägagångssätt och hur vi kom fram till resultatet. Det som påverkat våra urval kan ha varit våra personliga tolkningar och uppsatsens syfte vilket kan ha haft inverkan på resultatet.

Efter handledning av bearbetad text delade vi ut arbetet till utvalda personer i vår närvaro för att korrekturläsa och komma med synpunkter på förbättringar. Dessa synpunkter kan eventuellt påverka examensarbetets textstruktur.

5.3 Slutsats

Då det genom denna undersökning framkommit att respondenterna anser att sång och ramsor med sina melodier och rytmer har en positiv inverkan på barns språkutveckling. I litteraturgenomgången beskrev vi de olika författarnas syn på musikens påverkan av barns verbala utveckling och deras olika exempel är ett genomgående inslag i vår uppsats. Deras exempel har verkliggjort vår syn på deras men också på respondenternas genomförande av aktiviteter.

5.4 Förslag på vidare forskning

Resultatets konsekvenser för yrkesrollen kan vara att förskollärarna inte har fått musikutbildning i den utsträckning som vi önskar. Ett förslag vi har är att personalen inom barnomsorgen bör få utökad utbildning kring musikens påverkan på barns verbala utveckling. Då vi genom denna undersökning fått fram att sång och ramsor med sina melodier och rytmer har en positiv inverkan på utvecklingen av barns språk.

En studie om hur förskolläraren arbetar med musik och barns språk kan göras efter att han/hon fått en utbildning i musiska sammanhang. Då kan skillnaden på barns språkutveckling mellan en musikutbildad pedagog och en med vanlig förskollärarexamen undersökas.

6 Sammanfattning

Syftet med examensarbetet var att undersöka organiserade musikaliska aktiviteter i förskolan. Det var också att få kunskap om förskollära tankar kring planeringen inför aktiviteten och hur de kopplar det till barnens språkutveckling. Detta för att barnen ska få möjlighet att tillägna sig ett rikt ordförråd. Enligt förskolans läroplan har pedagogerna som uppgift att göra barnen medvetna om hur en god samhällsmedborgare bör bemöta sin omgivning (Skolverket, 2010).

Forskningsbakgrunden visar att musiken påverkar barn på olika sätt i och utanför förskolan och att föräldrar och pedagoger bör bemöta musiken tillsammans med barnen för att ge dem språkstimulans. För att komma fram till resultatet använde vi oss av den kvalitativa metoden och intervjuade fyra kvinnliga förskollärare och observerade också dessa tillsammans med barnen på respektive avdelning när de genomförde en organiserad musikalisk aktivitet.

Vår undersökning visar att de pedagoger vi gjort undersökningen hos hade kunskap om att musiken är viktigt för barns språkutveckling. De använder också musiken som en metod för att ge dem trygghet och erfarenheter kring andra ämne till exempel matematik.

Sköldpaddans sång

Det saknades rytm, och sången försvann.
Det saknades sång, och värmen försvann.
Det saknades värme, och leken försvann.
Det saknades lek, och skrattet försvann.
Det saknades skratt, och barnet försvann.
Det saknades barn, och kraften försvann.
Det saknades kraft och landet försvann.
Rytmen var grunden till allt.

För när det blev rytm, kom sången igen.
För när det blev sång, kom värmen igen.
För när det blev värme, kom leken igen.
För när det blev lek, kom skrattet igen.
För när det blev skratt, kom barnet igen.
För när det blev barn, kom kraften igen.
För när det blev kraft, kom landet igen,
Rytmen var grunden till allt
(Bjørkvold, 2009, s. 258).

Sköldpaddans sång handlar om en sköldpadda som sjöng för att solen skulle skina, regnet skulle falla och växterna blomma. En dag tystnade sköldpaddan och allt stannade upp, ingen

sol, inget regn och växterna började vissna. Djuren letade men fann inte sköldpaddan. En fågel började sjunga sången och sedan stämde alla djur in till och med bergen. Dimman över havet lättade och där satt tre sköldpaddor som stämde in i sången. Dessa tre kallas numera för Nord- Mellan- och Sydamerika (a. a).

Detta tolkar vi att för olika individer och andra levande fenomen ska kunna utvecklas behövs olika delar. Fattas en del går det inte att ta sig vidare till nästa steg. För att hitta helheten och växa bör delarna finnas tillgängliga och samarbeta med varandra. De sinnliga upplevelserna ligger som grund i utvecklingen och bör varsamt hanteras och användas. För att allt levande ska kunna leva är tron på hoppet ett centralt behov, för vi behöver alla finna kraften hos oss själva och tillsammans bära upp livets mirakel.

Referenser

- Antal- Lundström, Ilona (1996). *Musikens gåva: hur musik påverkar barns utveckling genom att stimulera inneboende resurser och ge ökad social kompetens*. 1. uppl. Uppsala: Konsultförl.
- Bell, Judith (2006). *Introduktion till forskningsmetodik*. 4., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Bjar, Louise & Liberg, Caroline (red.) (2003). *Barn utvecklar sitt språk*. Lund: Studentlitteratur
- Bjurwill, Christer (2001). *A, B, C och D: vägledning för studenter som skriver akademiska uppsatser*. Lund: Studentlitteratur
- Bjørkvold, Jon- Roar (2009). *Den musiska människan*. 3.[omarb. och utök.] uppl. Stockholm: Liber
- Bjørkvold, Jon- Roar (1998). *Sköldpaddans sång*. 1. uppl. Hässelby: Runa
- Dahlbäck, Katharina (2011). *Musik och språk i samverkan: en aktionsforskningsstudie i åk 1* [Elektronisk resurs]. Licentiatavhandling Göteborg: Göteborgs universitet, 2011
Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2077/27887> 2012- 12-12
- Denscombe, Martyn (2000). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur
- Don Lind, Heléne (2007) Musik och rörelse hör ihop! I Fagius, Gunnel (red.) *Barn och sång: om rösten, sångerna och vägen dit*. S. 90-99. Lund: Studentlitteratur
- Ehrlin, Anna (2012). Att starta musikprofil i förskolan. I Söderman, Johan & Riddersporre, Bim (red.) *Musikvetenskap för förskolan*. 1. utg. S. 139-152. Stockholm: Natur & kultur
- Ellmin, Roger (2006). *Rätt DoS för lärande: dokumentation och samtal: portfolio, utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner*. 1. uppl. Malmö: Gleerup
- Engström, Bengt Olof (2007). *Sången- livets uttryck*. I Fagius, Gunnel (red.) *Barn och sång: om rösten, sångerna och vägen dit*. S. 19- 24. Lund: Studentlitteratur
- Ericsson, Claes & Lindgren, Monica (2012) Kvalitet och kompetens i den pedagogiska musikverksamheten. I Riddersporre, Bim & Söderman, Johan (Red.) *Musikvetenskap för förskolan*. S. 53-62. Stockholm: Natur& kultur
- Fagius, Gunnel (red.) (2007). *Barn och sång: om rösten, sångerna och vägen dit*. Lund: Studentlitteratur

- Fagius, Jan och Lagercrantz, Hugo (2007) Barnet, hjärnan, musiken och sången. I Fagius, Gunnel (red.) *Barn och sång: om rösten, sångerna och vägen dit*. S. 32- 40. Lund: Studentlitteratur
- Ferm Thorgersen, Cecilia (2012). Musikdidaktiskt arbete med förskolebarn. I Riddersporre, Bim & Söderman, Johan (Red.) *Musikvetenskap för förskolan*. S. 69-84. Stockholm: Natur& kultur
- Holmberg, Ylva (2012). Musikstunden: sång, spel och rörelse. I Riddersporre, Bim & Söderman, Johan (Red.) *Musikvetenskap för förskolan*. S. 123-137. Stockholm: Natur & kultur
- Linder, Anne & Breinhild Mortensen, Stina (2008). *Glädjens pedagogik*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- McAllister, Anita och Södersten, Maria (2007). Barnröstens utveckling. I Fagius, Gunnel (red.) *Barn och sång: om rösten, sångerna och vägen dit*. S.41-54. Lund: Studentlitteratur
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 3., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Riddersporre, Bim (2012) Barns tidiga upplevelser av musik. I Riddersporre, Bim & Söderman, Johan (Red.) *Musikvetenskap för förskolan*. S. 21-34. 1. utg. Sidor Stockholm: Natur & kultur
- Riddersporre, Bim & Söderman, Johan (2012) Inledning. I Riddersporre, Bim & Söderman, Johan (Red.) *Musikvetenskap för förskolan*. S. 11-14. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur
- Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2010*. Stockholm: Skolverket.
- Strandberg, Leif (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plugghästar och fusklappar*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag
- Sundberg, Ulla (2007). En flygande start- barnets första steg mot talat språk. I Fagius, Gunnel (red.) *Barn och sång: om rösten, sångerna och vägen dit*. S.25-31. Lund: Studentlitteratur
- Sundin, Bertil (2007). Barns eget skapande I Fagius, Gunnel (red.) *Barn och sång: om rösten, sångerna och vägen dit*. S.67-73. Lund: Studentlitteratur
- Svenska skrivregler*. 2., [utök.] uppl. (2000). Stockholm: Liber
- Svenska Akademiens ordlista, cd - SAOL Plus*. 13. uppl. (2007). Norstedts Akademiska Förlag
- Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma
- Söderman, Johan (2012) Barnmusik eller musik för barn? I Riddersporre, Bim. & Söderman, Johan (Red.) *Musikvetenskap för förskolan*. S. 37-50. 1. utg. Sidor Stockholm: Natur & kultur
- Uddén, Berit (2001). *Musisk pedagogik med kunskapande barn: vad Fröbel visste om visan som tolkande medel i barndomens studiedialog*. Diss. Stockholm: Univ., 2001)

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning [Elektronisk resurs]. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet

Widerberg, Karin (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

Widmark, Charina (2007). Sång och integration i skolan- så arbetar vi i Bergsjön. I Fagius, Gunnel (red.) *Barn och sång: om rösten, sångerna och vägen dit*. S.100-108 Lund: Studentlitteratur

Wiklund, Ulla (2001). *Den lydiga kreativiteten: om barn, estetik och lärande*. Stockholm: Utbildningsradion (UR)

Bilaga A Missiv

Missiv

Vi är två förskollärostudenterna som läser sista terminen på Högskolan Kristianstad. Under höstterminen 2012 kommer vi att skriva ett examensarbete som innehåller sången i förskolan. Med vårt examensarbete vill vi undersöka den planerade sångsamlingen med de äldre barnen på förskolan.

Metoden vi kommer använda oss av börjar med en observation som uppföljs av en inspelad intervju. Intervjun spelar vi in för att sedan kunna utgå från vad förskollärarna poängterar i intervjuerna. Allt insamlat material är konfidentiellt och kommer att förvaras skyddat från allmänheten. Materialet kommer förstöras när vårt examensarbete är godkänt och klart. Då kommer vårt examensarbete vara officiellt för allmänheten.

Har ni frågor är ni välkomna att kontakta oss.

Med vänliga hälsningar

Annie Sandström
annie.sandström0050@hkr.se
070-3748817

Sofie Thornström
sofie.thornström0004@hkr.se
073-4176020

Bilaga B Information om observation

Information om observation

Hej!

Här kommer lite information om vår empiriska undersökning vi fått lov genomföra hos er.

Vi har tänkt observera er planerade sång/musiksamling på er avdelning och därefter intervjua den aktuella förskolläraren (vi måste ha en förskollärare som genomför samlingen eftersom vår undersökning grundar sig för förskollärare). Ni bestämmer själva innehåll och tid på samlingen och vi kommer bara vara i bakgrunden och filma. Tid för intervjun vill vi gärna ska ske i samband med observationens slut. Intervjun kommer att spelas in och bara lyssnas på av oss studenter.

Det ni behöver göra är att komma på en tid och dag v. 46 (torsdag eller fredag) eller i vecka 47 (måndag – fredag) som ni kan ta emot oss. Ge oss gärna mer än ett förslag då vi har fyra avdelningar att besöka.

Förhoppningsvis kommer vi båda vara med på observationerna för att vi ska kunna få del av den aktuella samlingen samt hjälpa till med praktiska saker till den av oss som är aktiv.

Hör av er om det är något ni undrar över.

Med vänliga hälsningar och tacksamma studenter

Annie och Sofie

Observationsschema

Medverkande

Delaktighet

Barn

Pedagog

Konstellation

Förhållningssätt och bemötande

Artefakter

Sångrepetitioar

Genomförandet

Filmblankett

Hej alla föräldrar och barn!

Vi är två studenter som skriver en c-uppsats under vår sista termin på högskolan Kristianstad.

Vi kommer att göra en observation med hjälp av videokamera under en dag i oktober eller november, där vi ska se pedagogernas arbetssätt i sångstunden.

Vi skickar ut en blankett till er som förälder för att få ett godkännande om det är okej att videofilma era barn under aktiviteten. Filmen kommer att granskas av oss studenter, samt handledare men efter avslutad kurs är det vårt ansvar att filmen tas bort. Dokumentet kommer inte att läggas ut på Internet. Alla deltagare är anonyma i undersökningen och materialet kommer att förvaras på ett säkert sätt.

Tack för ert deltagande i vår uppsats!

Med vänliga hälsningar!

Sofie Thornström & Annie Sandström

Godkännande för medverkan

Tillåter Ni att Ert barn finns med på filminspelning? Ja Nej

Tillåter Ni att Ert barn finns med vid digitalfotografering? Ja Nej

Tillåter Ni att Ert barn intervjuas? Ja Nej

Målsmans underskrift:

Intervjufrågor

Bakgrundsfråga

Hur länge har du arbetat som förskollärare?

Frågor

Vilket syfte hade du med denna musikaliska aktivitet?

Vad utgår du ifrån när du gör planeringen till dina musikaliska aktiviteter?

Vad har du för uppfattning om organiserade musikaliska aktiviteter?

Hur gör du för att kunna möta alla barns behov i de musikaliska aktiviteterna?

Hur tänker du kring samband mellan musikaliska aktiviteter och barns verbala/språkutveckling?

Vad har du för relation till musikaliska aktiviteter?

Har ni musikaktiviteter på någon speciell dag/tid?

Har ni tillgång till musikaliska artefakter/hjälpmedel?

Kursplan Barns estetiska språk0-6 år

Dnr: 355/333-11

Nivå: Grundnivå

Ämnesgrupp: Utbildningsvetenskap praktisk-estetiska ämnen (UV3)

Ämne/områdeskod: Övriga ämnen (ÖÄA)

Utbildningsområden: Övriga områden, 60%

Undervisningsområdet, 20%

Idrottsliga området, 20%

Huvudområde: Ej huvudområde.

VFU-andel: 6 hp

Engelsk titel: Children's Aesthetic – Art, Drama, Music and Movement

Allmänna uppgifter

Kursen är en specialisering inom lärarutbildningen och riktar sig till studenter som skall arbeta inom förskola/förskoleklass. I kursen ingår verksamhetsförlagd utbildning (VFU) 6 hp, varav 3 hp är i form av fältdagar och 3 hp utgörs av ett estetiskt projekt i förskola eller förskoleklass med handledning inom yrkesrollen. Samläsning kommer att ske med kursen "Barns estetiska språk-bild, drama, musik och rörelse, 6-12 år.

Fördjupningsnivå

G2F Grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

Förkunskaps- och behörighetskrav

Grundläggande behörighet samt förskolläraryrket, fritidspedagog-, lärarexamen eller pågående lärarutbildning eller motsvarande.

Innehåll

Den inledande delen av kursen omfattar 15 hp varav 6 hp är VFU och innehåller:

Teorier om estetik

Estetiska upplevelser i form av praktiska övningar med bild, pedagogiskt drama, musik, rörelse och reflektion ur ett lärandeperspektiv

Kultur och studiebesök motsvarande 5 fältdagar

Introduktion av projekt

"Från jag till vi" om samspel och dokumentation

Personliga estetiska målformuleringar

2 veckors sammanhängande VFU där studenterna arbetar i grupp och planerar, genomför och utvärderar ett praktiskt estetiskt projekt med barn inom förskola/förskoleklass samt 5 fältdagar.

Den andra delen av kursen omfattar 15 hp och innehåller:

Kursens olika estetiska språkformer tränas praktiskt/didaktiskt samt knyter an till kursens teori

I ämnet idrott och hälsa behandlas barns motoriska och sociala utveckling. Innehållet åskådliggör hur fysisk aktivitet kan anpassas till skol- och fritidsverksamheten

I ämnet pedagogiskt drama arbetar vi med barns egen kultur, barns berättelser i skapande lek och lärande, gestaltning/teaterlek, ledarskap/pedagogens eget lekfulla förhållningssätt

I ämnet musik arbetar vi med sång, ackompanjemangsspel, viss grundläggande musikteori, rytmövningar, dans/rörelse och rytmik som arbetsmetod

I ämnet bild och form arbetar vi med barns bildspråk genom två- och tredimensionell gestaltning

Tematiskt skapande utifrån ämnesövergripande frågeställningar

Planering och organisation av kultur för barn och av barn.

Förväntade läranderesultat

Kunskap och förståelse

Efter genomgången kurs ska studenten

kunna förstå och beskriva estetiska uttrycksformers betydelse för barns lärande, utveckling och behov av samspel (1)

kunna definiera och beskriva grundläggande kunskaper om estetik och estetiska teorier (2)

kunna visa ämnesdidaktiska kunskaper inom ämnesområdena bild, idrott och hälsa, musik och pedagogiskt drama (3).

Färdighet och förmåga

Efter genomgången kurs ska studenten

kunna visa personliga färdigheter inom olika estetiska uttrycksformer såsom bild, drama, musik och rörelse (4)

kunna leda barn i skapande lek och arbete som utvecklar barns lärande och estetiska uttrycksförmåga (5)

med hjälp av tematiska arbetsmetoder kunna planera, organisera, genomföra och utvärdera pedagogiskt arbete med barn, med hjälp av tematiska arbetsmetoder utifrån ett estetiskt synsätt och förhållningssätt (6)

kunna omsätta teori till estetiska arbetsprocesser från idé till färdigt resultat och sätta dessa kvalificerade erfarenheter i relation till lär- och kunskapsprocesser.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången kurs ska studenten

kunna tolka och värdera sin egen och barns estetiska utveckling (8).

Genomförande

Studentens lärandeprocess inspireras genom såväl teoretiska studier som praktiskt skapande aktiviteter med bild och form, fysiska aktiviteter, musik och pedagogiskt drama både inomhus och utomhus. Varierande undervisningsformer såsom föreläsningar, gruppdiskussioner, individuell reflektion med avstamp i personliga estetiska målformuleringar, seminarier och personlig färdighetsträning förekommer och förankras i den verksamhetsförlagda utbildningen. Under VFUn ska studenten arbeta i grupp och planera, genomföra och utvärdera ett praktiskt estetiskt projekt med barn inom förskola/förskoleklass. Inför VFUn skriver studenten också individuella VFU-mål. Under kursens genomförande utarbetar studenten en individuell portfölj med uppgifter utifrån kursens teoretiska utgångspunkter kopplade till förväntade läranderesultat och VFU-mål.

Examination – prov och former

Delprov 1. Estetikbegreppet (4 hp) Gruppredovisning av estetikbegreppet i form av PowerPoint och berättande samt en skriftlig redogörelse för redovisningen. (Förväntade läranderesultat 2, 7 examineras) Betygsgrader U, G och VG tillämpas

Delprov 2. Litteraturseminarier I-III (6 hp) Kurslitteraturen examineras i tre litteraturseminarier i form av gruppdiskussioner samt skriftlig sammanfattning. (Förväntade läranderesultat 1, 7 examineras) Betygsgrader U och G tillämpas

Delprov 3. Barnkulturprogram (2 hp) Gruppvis planerat, organiserat och genomfört barnkulturprogram. (Förväntade läranderesultat 4, 5, 6, 7 examineras) Betygsgrader U och G tillämpas

Delprov 4. Ämnesdidaktik Bild (2 hp) Praktiskt och skriftligt examineras studenterna i ämnet Bild. (Förväntade läranderesultat 3, 4, 8 examineras) Betygsgrader U, G och VG tillämpas

Delprov 5. Ämnesdidaktik Pedagogiskt drama (2 hp) Praktiskt och skriftligt examineras studenten i ämnet Pedagogiskt drama. (Förväntade läranderesultat 3,4 och 8 examineras) Betygsgrader U, G och VG tillämpas

Delprov 6. Ämnesdidaktik Musik (2 hp) Praktiskt och skriftligt examineras studenten i ämnet Musik. (Förväntade läranderesultat 3,4 och 8 examineras) Betygsgrader U, G och VG tillämpas

Delprov 7 Ämnesdidaktik Rörelse (2 hp) Praktiskt och skriftligt examineras studenten i ämnet Rörelse. (Förväntade läranderesultat 3,4 och 8 examineras.) Betygsgraderna U, G och VG tillämpas

Delprov 8. VFU – genomförande och rapportering (6 hp) VFU examination sker genom en gemensam skriftlig projektrapport som också presenteras gruppvis, estetiskt i urval. (Förväntade läranderesultat 1, 5, 6, 7, 8 examineras) Betygsgrader U, G och VG tillämpas

Delprov 9. Portfolio (4 hp) Individuell portfolio där kursens arbetsformer, arbetssätt, innehåll och estetiska intentioner redovisas i skrift, i bild, i artefakt samt i en sammanfattande analys grundad på kursens huvudbegrepp och litteratur. (Förväntade läranderesultat 1, 2, 7, 8 examineras) Betygsgrader U, G och VG tillämpas

För delprov 3,4,5,6 och 7 äger studenten rätt att examineras vid högst 2 tillfällen. Begränsningen införs på grund av delprovets praktiska karaktär.

Se Högskolans regler för examination www.hkr.se/student

För betyget Godkänd som slutligt kursbetyg krävs minst betyget Godkänd på samtliga delprov. För att kunna få Väl Godkänd som slutligt kursbetyg krävs därutöver betyget Väl Godkänd på delproven 8 och 9 samt på minst två av delproven 4,5,6 och 7.

I förtid avbruten verksamhetsförlagd utbildning (VFU):

En student kan tvingas avbryta den verksamhetsförlagda utbildningen i förtid om det finns påtaglig risk för att studenten på grund av grov oskicklighet eller synnerligen olämpligt uppträdande kan komma att skada annan person eller värdefull egendom om han eller hon fortsatt deltar i den verksamhetsförlagda utbildningen eller om student bryter mot ingångna avtal eller gällande regelverk som berör den verksamhetsförlagda utbildningen. Om ett avbrytande sker ska en individuell plan bestämmas för studenten och delges henne eller

honom skriftligen. I planen ska de brister avseende kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som studenten uppvisar anges, vilket stöd studenten kan få från Högskolan för att avhjälpa dessa brister samt hur och när kontrollen av att studenten uppnått erforderliga kunskaper, färdigheter och förhållningssätt ska ske. En student äger rätt till maximalt två kontrolltillfällen. Studenten får inte delta i verksamhetsförlagd utbildning på nytt innan kontrollen skett och studenten har konstaterats besitta de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som krävs.

Förslag till individuell plan ska beslutas gemensamt av programansvarig, examinator på aktuell kurs och av studentkåren utsedd representant. Beslut om avbrytande av students VFU och fastställande av individuell plan fattas av Rektor efter föredragning av programansvarig. Beslut om studentens fortsatta deltagande i verksamhetsförlagd utbildning, efter uppvisande av nödvändiga kunskaper, färdigheter och förhållningssätt, fattas av programansvarig.

Kursutvärdering

Kursutvärdering sker i enlighet med av Högskolan utfärdade riktlinjer.

Beslut

Fastställd i nämnden 2011-02-08. Giltig från och med 2011-02-08 till och med 2013-01-23.

Revideringar

2011-11-25 Omfördelning av delprov 4 på 8 hp till 4 nya separata delprov a 2 hp.

Övergångsbestämmelser

Student antagen till denna kurs äger rätt att examineras enligt densamma ett (1) år efter dess sista giltighetsdatum. Därefter examineras studenten i enlighet med vid examinationstillfället gällande kursplan. För student som inte har fullföljt kurs med godkänt resultat ett år efter att dess kursplan upphört att gälla kan inom ytterligare två år, efter prövning av examinator, ges möjlighet till förnyade examinationstillfällen i enlighet med sagda kursplan.

Litteratur

Asplund Carlsson, Maj m.fl (2008), *Konsten att lära barn estetik: En utvecklingspedagogisk studie av barns kunnande inom musik, poesi och dans*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag. (160 s). ISBN 9789172275744

Bjørkvold, Jon-Roar (2005), *Den musiska människan*. 2 uppl. Stockholm: Runa. (351 s). ISBN 91-88298-80-9

Egan, Kieran (1995), *Berätta som en saga!*. Stockholm: Runa. ISBN 91-88298-18-3

Fagius, Gunnel, red (2007), *Barn och sång – om rösten, sångerna och vägen dit*. Lund: Studentlitteratur. (175 s). ISBN 978-91-44-01935-2

Fast, Carina (2001), *Berätta! Inspiration och teknik*. Stockholm: Natur och kultur. (134 s). ISBN 91-27-72290-2

Frister Lind, Helene (1999), *Flyg lilla fjärlil: Rytmik och rörelsesånger för de små*. Mölndal: Förlaget Lutfisken. (104 s). ISBN 91-88496-22-8

Gottberg, Jessica (2009), *Musiken och rytmiken i praktiken*. Stockholm: Sveriges Utbildningsradio i samarbete med Rikskonsert. (76 s). ISBN 978-91-25-09016-5

Gren, Katarina & Nilsson, Birger (2004), *Kompa enkelt på gitarr*. 2 uppl. Mölndal: Lutfisken. (64 s). ISBN 91-970659-0-0

Hägglund, Kent & Fredin, Kirsten (2001), *Dramabok*. 2 uppl. Stockholm: Liber. (159 s). ISBN 91-47-05068-3

Jagtøien, Greta Langlo (2002), *Motorik, lek och lärande*. Göteborg: Multicare. (244 s). ISBN 91-974590-0-3

Jonstoj, Tove & Tolgraven, Åsa (2001), Hundra sätt att tänka - om Reggio Emilias pedagogiska filosofi. Stockholm: Utbildningsradion (UR). ISBN 91-25-01108-1

Kommittén Aktionsgruppen för barnkultur (2006), Tänka framåt, men göra nu: Så stärker vi barnkulturen. Stockholm: Fritze. (334 s).
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/06/27/60/efb88965.pdf> ISBN 91-38-22565-4

Lindqvist, Gunilla (1996), Lekens möjligheter: Om skapande lekpedagogik i förskola och skola. Lund: Studentlitteratur. (172 s). ISBN 91-44-61391-1

Paulsen, Brit (1996), Estetik i förskolan. Lund: Studentlitteratur. (141 s). ISBN 91-44-60431-9

Skoglund, Elisabet (1990), Lusten att skapa. Stockholm: Bergh. (144 s). ISBN 91-502-1086-6

Skolverket (2010), Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2010. Stockholm: Skolverket. (16 s). <http://www.skolverket.se> ISBN 978-91-38-32538-4

Skolverket (2011), Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Lgr 11. (281 s). <http://skolverket.se> ISBN 9789138325414 Läsanvisning: kapitel 1 och 2

Sundin, Bertil (2003), Estetik och pedagogik. Stockholm: Mareld. (164 s). ISBN 91-88872-36-X

Utbildningsdepartementet (2004), Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet: Lpo 94, anpassad till att också omfatta förskoleklassen och fritidshemmet. Stockholm: Utbildningsdepartementet. (19 s). ISBN 91-38-31413-4

Utbildningsdepartementet (1998), Läroplan för förskolan: Lpfö 98. Stockholm: Fritzes förlag. (16 s). <http://www.skolverket.se> ISBN 91-38-31412-6

Aktuella forskningsrapporter om ca 100 sidor tillkommer